

ЎЗАРО ИШОНЧ – МУСТАҲКАМ ҲАМКОРЛИКНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИДИР

(Давоми.
Бошланиши 1-бетда).

2014 йилда икки мамлакат ўртасида узоқ муддатли ўзаро ҳамкорликнинг истиқболли соҳалари белгиланган Стратегик шерикликни янада чуқурлаштириш ва кенгайтириш тўғрисидаги қўшма декларациянинг имзолангани муҳим воқеа бўлди.

Савдо-иқтисодий, сармоявий ва молиявий соҳалардаги ҳамкорлик икки томонлама муносабатларнинг муҳим таркибий қисмидир.

Корея Республикаси Президенти Пак Кин Хэ инвестиция соҳасидаги ҳамкорлик масалаларини муҳокама этиш доирасида Ўзбекистон Жанубий Кореянинг Марказий Осиёдаги энг йирик шериги экани ва Ўзбекистон мустақилликка эришганидан сўнг ўтган 20 йилдан ортиқ вақт давомида барқарор ва изчил ривожланиб, улкан муваффақиятларни қўлга киритаётганини таъкидлади.

Жанубий Корея томони Ўзбекистонда макроиқтисодий барқарорликка эришилгани, қулай инвестиция муҳити яратилгани, таълим соҳаси, инфратузилмани ривожлантириш, sanoatни модернизация қилиш, замонавий қишлоқ хўжалигини ташкил этиш борасида амалга оширилаётган ислохотлар ва чуқур таркибий ўзгаришларни юксак баҳолади. Корея Республикаси раҳбарининг таъкидлашича, глобал иқтисодиётда мураккаб вазият юзага келганига қарамаздан, Ўзбекистонда иқтисодий ўсиш суръатлари кейинги ўн йилда 8 фоиздан зиёдни ташкил этаётгани таҳсинга лойиқдир.

Жанубий Корея Президенти мамлакатларимиз иқтисодиёт тармоқлари, хусусан, машинасозлик, автомобилсозлик, электротехника, ахборот-коммуникация технологиялари, тўқимачилик, фармацевтика, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш ва бошқа кўплаб соҳаларда ҳамкорликни ривожлантириш учун катта имкониятларга эга эканини таъкидлади.

Пак Кин Хэ Корея Республикаси ҳукумати Ўзбекистонда инвестиция лойиҳаларини амалга оширишда Жанубий Корея компаниялари иштирокини ҳар томонлама рағбатлантиришни қайд этди.

Томонлар товар айирбошлаш ҳажми барқарор юксалиб бораётгани ва сўнги йилларда бу кўрсаткич мунтазам 2 миллиард АҚШ долларидан ошаётганини таъкидлади. Шу муносабат билан Жанубий Корея томони Ўзбекистон Марка-

зий Осиё минтақасида Корея Республикаси бизнесининг йирик савдо-инвестиция шериги ҳисобланишни қайд этди. Ўзбекистон томони, аввало, Жанубий Кореяда ишлаб чиқарилган замонавий юқори технологияларни жалб этиш тарафдори эканини алоҳида таъкидлади.

Музокаралар якунида Президентлар барча йўналишлардаги ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг истиқболлари белгилаб берилган Қўшма декларацияни имзоладилар.

Умуман, ташриф доирасида ва бўлиб ўтган Ўзбекистон – Корея бизнес-форуми якунлари бўйича 60 битим ва шартнома имзоланди. Уларнинг 55 таси савдо-иқтисодий, инвестиция ва молиявий-техник ҳамкорлик соҳасига тааллуқлидир. Инвестициявий ҳамкорлик соҳасида 34 битим, жумладан, нефть-кимё ва кимё соҳасида 5 лойиҳа, автомобиль саноатида 9, электротехника соҳасида 5 лойиҳа имзоланди. Ушбу битимлар углеводородларни чуқур қайта ишлаш, метанол ва олефин олиш учун табиий газни қайта ишлаш бўйича энг замонавий технологияларни жорий қилиш, азот кислотасини ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, уч русумдаги машхур янги замонавий автомобиллар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, янги авлод автомобиль двигателлари, трансмиссиялари ва бутловчи қисмлари ишлаб чиқаришни ўзлаштириш, замонавий маиший электротехника буюмлари ишлаб чиқариш бўйича истиқболли лойиҳаларни қамраб олган.

Фармацевтика соҳасида имзоланган 7 лойиҳада онкологик, эндокрин, офтальмология, нафас олиш органлари ва овқат ҳазм қилиш тизими касалликларини даволаш учун препаратлар ишлаб чиқариш кўзда тутилган.

Молиявий ҳамкорлик Ўзбекистон – Жанубий Корея муносабатларининг устувор йўналиши ҳисобланади. Ташриф доирасида бу борада Жанубий Кореянинг имтиёзли кредит ресурсларини жалб этиш бўйича 7 битим имзоланди. Саноатни модернизация ва диверсификация қилиш, инфратузилмани ривожлантириш

дастурлари доирасида устувор лойиҳаларни молиялаштириш учун Корея Республикаси банкларининг умумий қиймати 2,9 миллиард долларлик узоқ муддатли инвестиция кредитларини жалб этиш бўйича 6 битим, «EDCF» фондининг

33 миллион долларга тенг имтиёзли кредитини жалб қилган ҳолда, «Мактаб таълимида ахборот-коммуникация технологияларини янада ривожлантириш» лойиҳасини молиялаштириш бўйича заём битими ҳам имзоланди.

Ўзбекистон Республикаси ва Корея Республикаси ўртасида «EDCF» фонди линияси бўйича имзоланган 2015–2019 йилларга мўлжалланган ҳамкорлик дастурида қиймати 415 миллион долларлик узоқ муддатли имтиёзли кредитларни жалб этиш орқали 6 лойиҳа, шу жумладан, Тошкент шаҳрида IV даражали замонавий кўп тармоқли, юқори даражада ихтисослаштирилган тиббиёт марказини, «электрон ҳукумат» тизими маълумотларини қайта ишлайдиган давлат марказини ташкил этиш, ахборот-коммуникация технологиялари асосида сув ресурсларини бошқариш тизимини жорий қилиш лойиҳаларини ҳаётга татбиқ этиш кўзда тутилган.

Корея халқаро ҳамкорлик агентлиги (KOICA) билан 2015–2017 йилларга мўлжалланган ҳамкорлик дастури қиймати 58 миллион доллар бўлган грантларни жалб этиш орқали 11 лойиҳани амалга оширишни назарда тутган. Тошкент аэропортини модернизация қилиш ва янги халқаро терминал барпо этиш лойиҳасининг техник-иқтисодий асосини ишлаб чиқиш, қуриладиган IV даражали замонавий кўп тармоқли клиникалар учун юқори маала тиббиёт ходимларини тайёрлаш ва тиббиёт ускуналарига хизмат кўрсатиш марказларини, Хоразм ва Фарғона вилоятларида техник мутахассисликлар бўйича кадрлар тайёрлаш марказларини ташкил этиш, замонавий ахборот-ресурс марказини қуриш ва жиҳозлаш, электрон ўқитиш тизимини жорий этиш ҳамда ўқув-илмий лабораторияларни жиҳозлаш орқали Тошкент ахборот технологиялари университетини ривожлантириш лойиҳалари шулар жумласидандир.

Савдо-иқтисодий ҳамкорлик соҳасида Ўзбекистондан Жанубий Кореяга пахта толаси, рангли металллар, автомобиль кабеллари, минерал ўғит, мева-сабзавот ва бошқа маҳсулотлар етказиб бериш бўйича йирик экспорт шартномалари имзоланди.

Корея Республикаси Президенти Пак Кин Хэ Жанубий Корея компаниялари Ўзбекистон билан ҳамкорликни янада кенгайтиришдан манфаатдор эканини

таъкидлади ва Ўзбекистон учун янги, биринчи навбатда, қайта ишлаш саноати соҳасидаги устувор лойиҳалар рўйхатини тузиш ҳамда уларни биргаликда амалга ошириш масалаларини қўриб чиқишни таклиф этди. Ўзбекистон Республикаси Президенти яқинда тасдиқлаган саноатни модернизация ва диверсификация қилиш, инфратузилмани ривожлантириш, давлат корхоналарини корпоратив бошқариш ва хусусийлаштириш тизимини такомиллаштириш дастурлари бу борада ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат ташрифига тайёргарлик кўриш доирасида 26 май куни Сеулда бўлиб ўтган Ўзбекистон – Жанубий Корея бизнес-форумида Жанубий Кореядан 300 нафардан зиёд киши, жумладан, ҳукумат аъзолари, вазирлик ва идоралар, етакчи компаниялар, молия институтлари, олий ўқув юртлари, эксперт-таҳлил марказлари раҳбарлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Унда Бош вазир вазифасини бажарувчи Чой Кёнг Хван сўзга чиқиб, «Ўзбекистон Марказий Осиёдаги етакчи ҳамкоримиз ҳисобланади ва бу мамлакатга инвестиция киритиш мумкин ва керак. Ўзбекистон билан стратегик ҳамкорликни, авваломбор, мамлакатда амалга оширилаётган саноатни янада модернизация қилиш, инфратузилмани ривожлантириш бўйича стратегик дастурлар, хусусийлаштириш, ишбилармонлик муҳити ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, шунингдек, корпоратив бошқарувни тубдан такомиллаштириш дастурини қўллаб-қувватлаш орқали ривожлантириш ва мустаҳкамлашга қатъий аҳд қилганмиз», деди.

Бизнес-форумда «Лотте Кемикал» компанияси президенти Ху Су Ёнг, «Кореан Эйр» компанияси президенти Чи Чанг Хун, «Жи Эм Корея» компанияси президенти Сержио Роча, «Самсунг Электроникс» компаниясининг катта вице-президенти Ку Ин Чой, Эксимбанк вице-президенти Ким Ёнг Ки ва бошқалар Ўзбекистонда муваффақиятли фаолият кўрсатиш тажрибаси ҳамда икки томонлама ҳамкорликни янада ривожлантириш истиқболлари ҳақида маъруза қилди.

Ташриф давомида маданий-гуманитар ҳамкорлик масалаларини муҳокама қилиш доирасида Тошкент шаҳрида Жанубий Корея

маданият ва санъат уйини қуриш ҳамда унинг фаолиятини ташкил этиш тўғрисида келишиб олинди. Бу Ўзбекистон – Жанубий Корея дўстлигининг янги рамзи, халқларимиз ўртасидаги ўзаро ишонч ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга интилишнинг тимсолига айланади.

Пак Кин Хэ Ўзбекистонда яшаётган корейс миллати вакилларига кўрсатилаётган эътибор ва ғамхўрлик учун Жанубий Корея халқи номидан миннатдорлик изҳор этди.

«Ханжин» компанияси билан Инха университетининг Тошкент шаҳридаги филиалида янги Логистика факультетини очиш тўғрисида келишувга эришилди.

Президентлар ушбу ташриф давомида давлат, ҳукумат ва идоралараро имзоланган салмоқли ҳужжатлар Ўзбекистон – Жанубий Корея ўртасидаги стратегик шериклик асосларини янада мустаҳкамлашга хизмат қилишини алоҳида таъкидлади.

Президент Ислом Каримов ташриф доирасида 29 май куни Корея Республикаси Бош вазири вазифасини бажарувчи Чой Кёнг Хван, Жанубий Корея газ корпорацияси президенти Ли Жонг Хо, «Лотте групп» компанияси раиси Шин Донг Бин, «Лотте Кемикал» компанияси президенти ва бош ижрочи директори Ху Су Ёнг, «Ханжин групп» ва «Кореан Эйр» компанияси раиси Чо Янг Хо, Корея Республикаси Экспорт-импорт банки президенти Ли Дук Хун ва Корея халқаро ҳамкорлик агентлиги президенти Ким Ёнг Мокни қабул қилди. Музокаралар чоғида иқтисодий ҳамкорлик ва қўшма лойиҳаларни амалга ошириш масалалари муҳокама қилинди.

Давлатимиз раҳбари Корея Республикаси Миллий ассамблеяси спикери Чон Ий Хва ва депутатлар билан ҳам учрашди. Учрашувда парламентлараро алоқаларни ривожлантириш ва мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш масалалари юзасидан фикр алмашилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Корея Республикасига давлат ташрифи мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантиришда тарихий воқеа бўлиб, ўзаро ҳамкорликни сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариши шубҳасиздир.

Анвар САМАДОВ,
ЎЗА махсус мухбири.
Тошкент—Сеул—Тошкент.

ТАЙИНЛАНДИЛАР

Майор
**Рустамжон
Холмирзаевич
ДЎСТМАТОВ** — Наманган
вилояти ИИБ Хуқуқбузар-
ликларнинг олдини олиш
бошқармаси бошлиғи
лавозимига

Подполковник
**Акма Хайруллаевич
УСМОНОВ** — Самарқанд
вилояти Ургут тумани ИИБ
бошлиғи лавозимига

Подполковник
**Дониёр Эргашевич
АШУРОВ** — Самарқанд
вилояти Булунгур тумани
ИИБ бошлиғи лавозимига

Қасамёд

Осойишталик ҳукмрон бўлган ғўшада аҳоли хотиржам яшаб, ҳалол меҳнат билан шугулланади. Юртимиздаги тинчликнинг нақадар бебаҳо неъмат эканини, уни кўз қорачигидек асраш, осойишталик посбони бўлиш қай даражада шарафли эканини бугун ёшларимиз айниқса, чин дилдан ҳис этмоқда. Умрини фуқароларнинг ҳуқуқий манфаатларини ҳимоя қилишга бағишлаётган ички ишлар идоралари ходимлари сафи ҳам малакали мутахассислар билан кенгайиб борапти.

Республика ИИБ Академиясининг Сержантлар таркибини тайёрлаш бўйича олий курслари негизида ташкил қилинган касбий тайёргарлик ўқув йиғинида ҳам фуқаролик олий таълим муассасаларини тамомлаб, ички ишлар идораларининг ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва тергов хизматларига таъинланган тингловчилар таълим олишяпти. Яқинда Академиянинг ўқув-дала майдонида бўлиб ўтган тантанали қасамёд қабул қилиш маросими улар учун ҳаётидаги энг қувончли кунга айланди.

Майдонда саф тортиб турган ўғлонлар нигоҳида мардлик, шижоат, танлаган соҳасидан чексиз гурур ва ифтихор порлаб турибди. Минбарга республика Ички ишлар вазирининг ўринбосари, полковник А. Мирзаев бошчилигида вазирлик ва Академия раҳбарияти

кўтарилди. Олий курслар бошлиғи ўринбосари, подполковник Ж. Жумабоев тингловчилар тантанали маросимга тайёр эканлигини билдиргач, саф майдонида Академиянинг жанговар байроғи олиб килди. ИИБ Академияси бошлиғи, генерал-майор Ш. Икрамов тадбирни очиб, тингловчиларни бу қувончли кун билан самимий муборакбод этди. Доимо огоҳ ва маънавий уйғоқ ҳолда энг катта бойлигимиз бўлган юртимиздаги миллатлараро аҳиллик, ўзаро меҳроқибат, ҳамжихатлик муҳитини кўз қорачигидек асраш учун пухта билим олиб, соҳа сирларини мукамал ўзлаштиришлари лозимлигини айтиб ўтди. Шундан сўнг тингловчилар тоабод она-Ватанга содиқ бўлиб, эл-юрт

ГУРУР ВА САДОҚАТ ИФОДАСИ

осойишталиги йўлида фидойи хизмат қилишга қасамёд қилишди.

Республика ички ишлар вазирининг ўринбосари, полковник А. Мирзаев сўзга чиқиб, жумладан шундай деди:

– Мустақил Ўзбекистонимиз файз ва барака ато этилган бетакрор заминдир. Юртимизда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари билан бир қаторда жамиятимизда барқарорликни таъминлаш, фуқароларнинг тинчлиги ва осойишталигини сақлаш муҳим вазифалардан бирига айланди. Бу вазифалар ички ишлар идораларининг, хусусан профилактика ва тергов органларининг са-

марали фаолиятларига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Азиз тингловчилар, бу сизлардан Академияда устоз-мураббийлар томонидан берилаётган билим ва кўникмаларга таяниб, ўз устингизда ти-

рида улкан зафарлар тилайман.

Тингловчиларни устозлар номидан Сержантлар таркибини тайёрлаш бўйича олий курслари юридик фанлар цикли бошлиғи, подполковник Н. Азизов муборакбод этди. Тингловчилар номидан сўзга чиққан катта сержант Ж. Ризаев сафдошларига омад ёр бўлишини тилади.

– Қасамёдни йигитлик ори, шаъни деб биламан, – дейди катта сержант Шавкат Шосаитов. – Шундай экан, ҳар биримиз бугунги тантанали аҳдимизга умрбод содиқ бўлишимиз лозим. Зимамизга эл-юрт тинчлиги-осойишталигини таъминлашдек вазифа юклатилган экан, уни шараф билан уддалаймиз.

Юзларида чексиз қувонч ва ифтихор тўлиб, бир-бирларини ушбу унутилмас кун билан муборакбод этаётган ўғлонларни кузатар эканмиз, осойишталигимиз посбонларининг сафига шундай мард, жасур йигитлар қўшилганидан беҳад қувондик.

**Иномжон
РАХИМХУЖАЕВ,
сержант.**

Суратда: тантанали маросимдан лавҳа.
Шавкат ҚАҲҲОРОВ
олган сурат.

Эҳтиром

ХАЙРЛИ ИШЛАР ДАВОМ ЭТАДИ

Узоқ йиллар бир соҳада хизмат қилиб, обрў-эътибор қозониш, кўплаб шогирдлар орттириш орқали бой тажрибасидан келажак авлодни баҳраманд этиш кишига ўзгача ҳузур бағишлайди.

Тошкент вилояти ИИБда эл-юрт тинчлиги-осойишталигини таъминлаш йўлида самарали фаолият кўрсатган ана шундай ходимлардан икки нафари бошқарма раҳбарияти, кадрдон ҳамкасблари ва шогирдлари даврасида юксак эҳтиром билан нафақага кузатилди. Тадбирни вилоят ИИБ бошлиғи, полковник А. Бобоҳўжаев очиб, нафақага кузатилаётган ходимларнинг хизматда эришган муваффақиятлари, ёш ходимларга ибрат бўладиган тажрибалари ва ташкилотчилик қобилиятлари ҳақида илиқ фикрларни билдирди.

Кузатув маросимида сўзга чиққанлар ҳам ҳар бир ходимга полковник Руҳиддин Раҳматов ҳамда подполковник Илҳомжон Нурматов каби эъзоз-эҳтиром билан нафақага чиқиш насиб этишини тилади.

– Ҳеч ким ёлғиз ўзи бирор ютуққа эриша олмайди, – деди истеъфодаги полковник Р. Раҳматов мамнуният билан. — Хизмат фаолиятим давомида доимо ҳамкасбларим тажрибасига, шогирдларимнинг шижоатига таяндим. Бошлаган хайрли ишларимизни улар давом эттиришларига ишончим комил.

Нафақага кузатилган фахрийлар ибрати янги иш бошлаган ёш ходимларнинг маънавий дунёқарашини юксалтириш билан бирга, уларни ўз касбига бўлган қизиқшининг ортишида ҳам муҳим аҳамиятга эга эканлиги алоҳида таъкидланди.

Анъанага мувофиқ уларга эсдалик совғалари топширилди.

**Орзигул ЮЛДАШЕВА.
Гулшан ИНОҒОМОВА.**
Тошкент вилояти.

Хабар

Республикада тинчлик, осойишталикни барқарорлаштиришда элнинг мард ўғлонлари – ички ишлар идоралари ходимлари фидокорона хизмат қилаётганликларини халқимиз яхши билади. Шу боисдан улар миллат гурурига айлланиб боришяпти, десак, муболаға бўлмайди.

Республика ИИБ ШТБХга бевосита бўйсунувчи Сержантлар таркибини қайта тайёрлаш ва малака ошириш Тошкент шаҳар марказида қайта тайёргарликдан ўтган йўл-патрул хизмати сафдор ходимларига битирув сертификатларини топшириш учун тантанали маросим бўлиб ўтди.

СЕРТИФИКАТЛАР ТОПШИРИЛДИ

Марказ бошлиғининг саф қисми бўйича ўринбосари, майор Н. Ҳазратов барча иштирокчилар тадбирга сафланганлиги тўғрисида ахборот бергач, марказ бошлиғи,

полковник И. Самандаров сўз олиб, ички ишлар органларида амалга оширилаётган ислохотлар, хусусан, ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш борасида қилинаёт-

ган саъй-ҳаракатлар тўғрисида тўхталиб ўтди. Битирувчиларни қайта тайёргарликдан ўтганликлари билан самимий қутлаб, уларнинг келгусидаги масъулиятли ва шарафли хизматларига муваффақиятлар тилади.

Шундан сўнг битирувчи ходимларга сертификатлар тантанали равишда топширилди.

Марказ ўқитувчилари номидан махсус тайёргарлик цикли катта ўқитувчиси, подполковник Ш. Ибрагимов, курсантлар номидан сафдор А. Матқурбонов ҳамда ота-оналар номидан Р. Аҳмедов битирувчиларнинг келгуси хизматларига омадлар тилади.

**Комил БАРАТОВ,
подполковник.
М. ШОҲАКИМОВ**
олган сурат.

ҲУҚУҚ БИЛИМДОНЛАРИ БЕЛЛАШУВИ

Бўлажак осойишталик посбонларининг соҳага оид билимини мустаҳкамлаш мақсадида ИИБ Академиясида маъмурий-ҳуқуқ кафедраси томонидан 2-ўқув курси тингловчилари ўртасида «Ҳуқуқ билимдонлари» викторинаси ўтказилди.

Унда юридик фанлар кафедраларининг профессор-ўқитувчилари, жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашишдаги долзарб масалалар лойиҳаси илмий ходимлари ҳамда тингловчилар иштирок этишди. Викторинада «Ҳуқуқшунослар», «Ҳуқуқ посбонлари», «Адолат пос-

бонлари» ҳамда «Юристарлар» жамоалари ўзаро мусобақалашди.

Мультимедиа воситаси ёрдамида тест топшириқлари, блиц-сўров ҳамда мусобақа саволлари намойиш этиб борилди. Беллашувни юридик фанлар кафедралари бошлиқларидан иборат ҳакамлар баҳолаб боришди. Кўрик-танлов якуни-

да энг юқори натижа кўрсатган «Адолат посбонлари» жамоаси голибликни қўлга киритди, «Ҳуқуқ посбонлари» жамоаси иккинчи, «Юристарлар» жамоаси учинчи ўринни эгаллади.

Викторинада иштирокчилар ҳуқуқ соҳасидаги билимларини намоён этишди. Уларнинг конституциявий, фуқаролик, маъмурий ва жиноят ҳуқуқига оид саволларга аниқ ҳамда тўлиқ жавоблар бериши нафақат ҳакамлар, балки томошабинлар томонидан ҳам юксак баҳоланди.

**Х. БАҲРОМОВ,
подполковник.**

ЎЗБЕКИСТОН

ҲАФТА ИЧИДА

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Корея Республикаси Президенти Пак Кин Хэнинг таклифига биноан мазкур давлатга ташриф буюрди. Икки давлат раҳбарлари ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантиришнинг узоқ истиқболга мўлжалланган устувор йўналишлари, томонларни қизиқтирган долзарб минтақавий ва халқаро масалалар юзасидан атрофлича фикр алмашди. Учрашув якунида Президентлар Ислам Каримов ва Пак Кин Хэ ўзаро ҳамкорликнинг бугунги ҳолатига муносиб баҳо берилган ва истиқболдаги устувор йўналишлари белгиланган Қўшма декларацияни имзоладилар.

Қайд этиш лозимки, айна пайтда Ўзбекистонда корейлик сармоядорлар билан ҳамкорликда ташкил этилган 412 корхона фаолият кўрсатмоқда. Юртимизда Жанубий Кореянинг 79 компанияси ваколатхоналари очилган.

● Мамлакатимизда «Адабиётга эътибор – маънавиятга, келажакка эътибор» шиори остида анъанавий «Китоб байрами» бўлиб ўтаётти. Ушбу тадбир Тошкент ва Нукус шаҳарлари, барча вилоятлар марказларида ташкил этилди.

Пойтахтимизнинг Фафур Фулом номидаги маданият ва истироҳат боғида ўтказилган тадбирда ҳар бир киши ўзи учун зарур маълумот олиш, излаган китобини топиш, ўзининг билими, қизиқиши ва саводхонлигини синовдан ўтказиш имкониятига эга бўлди. Шу мақсадда адиб ва шоирлар, китоб графикаси бўйича рассомлар, муҳаррирлар билан ижодий учрашувлар, «Энг яхши китобхон», «Китобхон оила» каби мавзуларда интеллектуал ўйинлар ўтказилди.

● Ўзбекистон Миллий матбуот марказида «Миллий ва диний бағрикенглик – тинчлик ва барқарорликнинг муҳим омил» мавзусида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Тадбир Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмита томонидан Республика Байналмилал маданият маркази билан ҳамкорликда ташкил этилди. Унда таъкидланганидек, ҳозир юртимизда бир юз ўттиздан ортиқ миллат ва элат, ўн олти диний конфессия вакиллари ўзаро аҳиллик ва тотувликда яшаб, Ватанимиз раванга йўлида самарали меҳнат қилиб келмоқда. Анжуманда динларда одоб-ахлоқ, таълим-тарбия, илм олиш масалалари юзасидан ўзаро фикр-мулоҳаза алмашилди.

● Ватанимиз мустақиллигининг 24 йиллиги муносабати билан Тошкент вилоятида ёшлар фестивали ўтказилди. Навқирон авлодни мамлакатимизда амалга ошириладиган кенг қўламли ислохотлар, рўй бераётган янгиланиш ва ўзгаришлар билан яқиндан таништириш, улар қалбида юрт тақдирини дахлдорлик туйғусини шакллантириш, ёшларни «оммавий маданият» ва бошқа иллатлар таъсиридан асраш мақсадида ташкил этилган фестивалда депутатлар, маданият ва санъат намояндalари, таниқли спортчилар, санъаткорлар, ёш олимлар, кенг жамоатчилик вакиллари, ёшлар иштирок этди.

● Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси томонидан «Фуқароларнинг ҳуқуқий фаоллигини оширишда суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг фуқаролик жамияти институтлари билан ҳамкорлиги» мавзусида илмий-амалий конференция ташкил этилди. Унда тадбир иштирокчилари томонидан нафақат фуқароларнинг ҳуқуқий билимлари ва ундан фойдалана олишлари, балки уларнинг ҳуқуқбузарликка қарши курашишда қатнашишлари ҳуқуқий фаоллигининг муҳим белгиси эканлиги кўрсатиб ўтилди. Фуқароларнинг ҳуқуқий фаоллигини ошириш, ҳуқуқий онг ва маданиятини юксалтириш адолатли демократик давлат қуришнинг муҳим белгиси эканлиги таъкидланди.

ОАВ хабарлари асосида тайёрланди.

Тадбирлар

ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТНИ ЮКСАЛТИРИШ ЙЎЛИДА

Ўзбекистон Республикаси ИИВ ШТБИХга бевосита бўйсунувчи Сержантлар таркибини қайта тайёрлаш ва малака ошириш Олмалиқ шаҳар марказида «Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги – фуқаролик жамияти ривожининг муҳим омил» мавзусида давра суҳбати ўтказилди. Унга Ўзбекистон Республикаси Миллий телерадиокомпанияси сиёсий шарҳловчиси Қобилбек Каримбеков таклиф этилди.

Тадбирни марказ бошлиғи, полковник Х. Дўсматов кириш сўзи билан очиб, мамлакатимизда инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашда «Жисмоний ва юридик шахсларнинг муҳим аҳамиятга эгаллиги ҳақида тўхталиб ўтди. Шундан сўнг учрашув меҳмони Қобилбек Каримбеков юртимизда ҳукм сураётган тинчлик ва фаровонлик, амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари ҳамда Ўзбекистоннинг халқаро миқёсда нуфузи ортиб бораётгани борасида сўзлади. У Ўзбекистоннинг ижтимоий-иқтисодий, сиёсий-ҳуқуқий, маънавий ва маданий жиҳатдан ривожланишида дунёда «Ўзбек модели» деб тан олинган тараққиётнинг ўзимизга хос ва мос йўли энг муҳим омил бўлганини алоҳида қайд этиб ўтди.

Маърузачи, шунингдек, «Жисмоний ва юридик шахсларнинг муҳим аҳамияти тўғрисида»ги Қонуннинг мазмун-моҳияти ҳақида тўхталди.

Жумладан, жисмоний ва юридик шахслар давлат органларига мурожаат этиш ҳуқуқига эгаллиги, мурожаат этиш ҳуқуқи ихтиёрий амалга оширилиши ҳақида гапирди. Қолаверса, ҳеч ким бирон-бир мурожаатни ҳимоя қилишга ёхуд унга қарши қаратилган ҳаракатларда иштирок этишга мажбур қилиниши мумкин эмаслиги, давлат органларида жисмоний шахсларни ва юридик шахсларнинг вакилларини қабул қилиш ташкил этилганлиги ҳам демократиянинг бир белгиси эканлигини таъкидлади. Мазкур Қонунни ҳар бир ички ишлар идораси ходими яхши тушуниб, жамоатчилик орасида тарғибот-ташвиқот ишларини олиб бориб, фуқароларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтиришга ҳисса қўиши лозимлигини айтди.

Давра суҳбати сўнггида иштирокчилар ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олдилар.

Жўрабек САРБОВЕВ, подполковник.

XXI асрни ахборот-коммуникацияларисиз тасаввур этиш қийин. Шу боис жамиятимизнинг барча соҳаларида замонавий ахборот технологияларини жорий этиш ҳамда улардан фойдаланиш муҳим аҳамиятга эга. Фуқароларнинг ахборотга бўлган талаб-эҳтиёжларини янада тўлиқроқ қондиришни таъминлаш борасидаги кенг миқёсли ишлар тизимли равишда амалга ошириб борилмоқда. Ўз навбатида ушбу соҳани ривожлантиришнинг иқтисодий, ижтимоий ва ҳуқуқий жиҳатлари ҳам мавжудки, уларни инобатга олган ҳолда чора-тадбирлар кўриш ютуқларимиз бардавонлиги кафолатидир.

ЗАМОН БИЛАН ҲАМҚАДАМ

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Тошкент олий ҳарбий-техника билим юртида ташкил этилган «Глобаллашув шароитида Ўзбекистонда ахборот технологияларини ривожлантиришнинг иқтисодий, ижтимоий ва ҳуқуқий масалалари» мавзусидаги илмий-амалий семинарда айнан шу масалалар кенг ва атрофлича муҳокама этилди.

Семинарда «UZIN-FOCOM» маркази директори вазифасини бажарувчи Ф. Саидалиев, Тошкент ахборот технологиялари университети профессори Р. Исаев, «Электрон ҳукумат» тизимини ривожлантириш маркази

директорининг биринчи ўринбосари Х. Исаев, ИИВ ТОХТБЮ профессори, юридик фанлар доктори Ю. Пўлатовлар ахборот технологияларининг ютуқлари, юртимизда телекоммуникация тармоқлари ривожланиши, электрон ҳукуматни шакллантиришнинг хусусиятлари ҳамда ҳуқуқни муҳофаза қилишда давлат бошқаруви ва ўзини ўзи бошқариш органларининг ахборотга бўлган эҳтиёжлари ҳақида маъруза қилишди.

Анжуманда ИИВ Академияси, Ёнгин хавфсизлиги олий техника мактаби, ТОХТБЮ, Мудофаа вазирлигининг Чирчиқ олий ҳар-

бий танк қўмондонлик-муҳандислик билим юрти, Тошкент ахборот технологиялари университетининг профессор-ўқитувчилари ҳамда курсантлари қатнашишди.

Тадбирда сўзга чиққанлар бутун дунёда алоқа ҳамда ахборот технологиялари ва коммуникациялари соҳасида тендер ривожланиш тенденцияси кузатилаётганлиги, замонавий технологиялар бизнинг ҳаётимизга жадал суръатлар билан кириб келаётганлигини алоҳида қайд этишди. Шунингдек, алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари сифатининг юксалаётганлиги соҳада эришилган муваффақиятлардан далолат беришини таъкидлашди. Айни пайтда соҳада мавжуд муаммоларни бартараф этиш атрафлича муҳокама қилиниб, бу борада хориз тажрибасидан ҳам ижодий фойдаланиш мумкинлиги қайд этилди. Илмий-амалий семинар якунида тегишли таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилди.

Жўрабек МУРОДОВ, капитан.

БОШҚАРМАДА ЎҚУВ МАШҒУЛОТИ

Ички ишлар идоралари ходимларининг касбий маҳорати, жанговар ва жисмоний тайёргарлигини ошириш, билимларини юксалтириш, устоз-шогирд анъаналарини самарали давом эттириш масалалари доимий эътибордаги вазифалардан саналади.

Хоразм вилояти ИИБда хизматни бошлаганига ҳали унча кўп вақт ўтмаган ёш ходимлар билан ўқув машғулотли бўлиб ўтди. Тасдиқланган режа-дастурга асосан ўтказилган ушбу тадбирни вилоят ИИБ ШТБИХ бошлиғининг ўринбосари, подполковник Р. Машарипов очиб, юрт тинчлиги, халқ осойишталигини таъминлаш, жиноятларнинг олдини олиш ва унга қарши курашишда юқори касбий маҳоратга эга, жисмонан бақувват, руҳан тетик ёш ходимларнинг ҳам муносиб ҳиссаси борлигини алоҳида таъкидлади.

Ўқув машғулотлида вилоят ИИБ ташкилий-инспекторлик

бўлими бошлиғи, полковник Ф. Давлатов, ШТБМИ бошлиғи, подполковник И. Абдуллаев, ИХХҚ ва ЮТБ бошлиғи, подполковник А. Матризаев ва фахрийлар кенгаши раиси, истеъфодаги полковник Қ. Олмамтов сўзга чиқиб, устоз-шогирд анъаналарини давом эттириш, ходимларнинг «Касб маданияти» талабларига риоя қилиши ва хизмат интизомининг бузилиш ҳолатлари, уларнинг юзага келишига имкон берган шарт-шароитлар ҳамда салбий ҳолатларнинг олдини олиш, ходимларнинг қонун ва меъёрий ҳужжатлар талабларини бажаришлари, ёш ходимларда касб кўникмасини шакллантиришда

фахрийларнинг ўрни каби кўпгина муҳим мавзулар бўйича батафсил тушунчалар беришди. Шунингдек, амалиётда учраётган бир қатор долзарб масалалар ҳамда ечимини кутаётган баъзи муаммолар бўйича ҳам аниқ таклиф ва тавсиялар билдирилди.

– Ўқув машғулотлида кўтарилган барча мавзу ёш ходимларнинг хизмат фаолиятида муҳим аҳамият касб этади, – дейди Ҳазорасп тумани ИИБ ҳузуридаги кўриклаш бўлими милиционери, сафдор Бунёд Эгамов. – Шу боис, маърузаларни диққат билан тинглаб,

улардан тегишли хулосалар чиқардик. Устозлар ўғити биз, ёш ходимлар учун ибрат мактабидир.

Тадбирда иштирок этган ёш ходимлар бошқарманинг «Меҳнат ва жанговар шўхрат» музейига ташриф буюриб, Хоразм милицияси тарихи, истиқлол йилларида соҳада эришилган ютуқлар ҳамда ўтмишдан ҳикоя қилувчи турли экспонатлар билан яқиндан танишишди.

Худойберган ЖАББОРОВ.

Хоразм вилояти.

Саъдулла АБДУЛЛАЕВ олган сурат.

БИЛИМ ВА АМАЛИЙ КўНИКМАЛАР МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Жойлардаги ички ишлар идоралари бошлиқлар таркиби ўртасида мунтазам равишда ўқув-амалий машғулотлар ўтказиб келинаётгани ходимларнинг билим ва амалий кўникмаларини мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда. Бухоро вилояти ИИБ ўқув базасида бўлиб ўтган ўн кунлик ўқув-амалий машғулотларида барча соҳавий хизматлар бошлиқлари, уларнинг хизмат бўйича ўринбосарлари, вилоят ИИБ ППХ ва ЖТСБ ППХ, ЙХХБ, вилоят ИИБ ҳузуридаги кўриклаш бошқармаси батальон командири иштирок этди. Машғулотларнинг юксак даражада ташкил этилгани, малакали ва тажрибали мутахассис ходимларнинг жалб қилингани унинг самарали ўтишини таъминлади.

Машғулотлар давомида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси, уларнинг олдини олиш ва бартараф этиш, профилактика хизматининг ҳисобда турган шахслар билан ишлаш, узоқ муддатга чиқиб кетган шахсларга нисбатан профилактик чоралар кўриш

ҳамда одам савдосининг олдини олиш бўйича фаолиятини ташкил қилиш, бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, давлат ҳокимияти ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ҳамда жамоатчилик билан ўзаро ҳамкорликни ташкил этиш юзасидан ўқув дарслари ўтказилди. Худудларда профилактика хизматининг қай даражада ташкил этилганини ўрганиш мақсадида Бухоро шаҳридаги 35-милиция таянч пункти фаолияти билан яқиндан танишилди.

Шунингдек, йўл-патруль, кўриклаш, патруль-пост хизматлари фаолиятини, шунингдек, уларнинг бошқа соҳавий хизматлар билан ҳамкорлигини ташкил этиш, марказлашган кўриклаш пунктлари иш самарадорлигини оширишнинг устувор йўналишларини ўрганишга қаратилган ўқув машғулотлари ҳам алоҳида аҳамият касб этди.

Машғулотлар орасида патруль-пост хизматлари саф бўлинмалари ҳамда алоҳида вазифаларни бажарувчи сафарбар отрядлари фаолияти билан яқиндан танишилди,

оммавий тартибсизликлар иштирокчиларини зарарсизлантириш, тарқатиб юбориш, ўраб олиш, ажратиш ва эвакуация қилишнинг самарали усуллари кўргазмалли махсус-тактик машқлар тарзида намойиш этилди. Айниқса, алоҳида вазифаларни бажарувчи сафарбар отряди бўлинмаларининг транспорт воситалари ва бинолардаги жиноятчиларни зарарсизлантириш ҳамда гаровдаги шахсларни озод қилиш бўйича амалга оширган кўргазмалли чиқишлари иштирокчиларда катта таассурот қолдирди.

Тадбир сўнггида халқаро террорчилик ташкилотлари, диний-экстремистик оқимларнинг хусусият ва фарқлари, террорчилик ҳаракатларини аниқлаш, уларнинг олдини олиш ва бартараф этиш бўйича тайёрланган махсус слайд ва видеолавҳалар намойиш қилинди.

Шўхрат ЖАЛОЛОВ, майор.

Бухоро вилояти.

ҲУҚУҚ-ТАРТИБОТ ВА

Ҳамма ерда бўлгани сингари, Наманган вилояти ИИБ ППХ ва ЖТСБ патруль-пост батальони ходимлари ҳам шаҳар кўчаларида, хиёбонларда, автошоҳбекатларда ва бошқа жамоат жойларида ҳуқуқ-тартиботни, тинчлик-осойишталикни таъминлашади. Бугунги кунга келиб аҳолининг уларга ишончи, ҳурмати ошган. Чунки қийин вазиятларда ППХ наряди аъзолари биринчилардан бўлиб ёрдамга етиб келишини яхши билишади.

Бўлимларнинг тезкорлиги авваломбор шахсий таркибнинг касбий маҳорати, ҳар қандай мураккаб вазиятда аниқ ва тўғри ҳаракат қила олиши ва албатта, замонавий автотранспорт воситалари билан таъминланиши орқали эришилади. Сўнгги йилларда батальоннинг автопарки тўлиқ янгиланди. Автопатруллар эндиликда воқеа жойига санокли дақиқалар ичида етиб боришади.

Пиёда ППХ нарядлари одатда одамлар гавжум бўладиган жойларда хизмат ўташади. Куйида уларнинг фаолиятдан айрим мисоллар келтирсак. ППХ батальонининг 1-отряди милиционерлари, сафдорлар Нодирбек Мўминов ва Илҳомжон Исмоилов Наманган шаҳрининг автошоҳбекатида ўз вазифаларини бажаришаётган эди. Уларга Косонсой туманилик Оминахон Даминова ёрдам сўраб мурожаат этиб қолди. У

йиғламсираганча автобусда ичида 150 минг сўм пули бўлган ҳамёнини ўғирлатиб қўйганлигини айтиб берди.

Осойишталик посбонлари автобус йўловчиларидан сўраб-суриштираётган пайтлари бир қиз жудаям безовталанаётганини, автобусдан бошқаларга билдирмай тушиб қолишга ҳаракат қилаётганини пайқаб қолишди. У мазкур ўғирликни содир этганликда гумон қилиниб қўлга олинди. Холислар иштирокида кўздан кечирилганида, Учкўрғон туманилик 22 ёшли У. Гулбаҳор исмли бу қизнинг сумкасида жабрланувчига тегишли ҳамён топилди.

Муҳаммад Исоқов шаҳар кўчаларидан бирида кетаётганида бегона киши унинг уяли телефонини тортиб олди. Йигитча бу ҳақда яқин атрофда хизмат ўтаётган ички ишлар идораси ходимларига хабар берди. Наманган вилояти ИИБ ППХ ва ЖТСБ патруль-

пост батальони 2-отряди милиционерлари, сафдорлар Бобур Халилов ва Алишер Холиқов суриштириб зўравоннинг ташқи белгиларини билиб олишгач дарҳол уни қидиришга киришишди. Орадан бир неча дақиқа ўтиб, гумон қилинувчи қўлга олинди.

Батальоннинг 4-отряди ходимлари, сафдорлар Исоҳон Икромов ва Алишер Қаҳоровдан иборат автопатруль экипажи ўз хизмат йўналиш-

лари бўлган Нодира кўчаси бўйлаб айланиб юришганида шубҳали шахсни кўриб қолишди. У қидирувдаги Зокир Зиётовга ўхшаб кетарди. Ҳалиги кимса осойишталик посбонларини кўриши билан яширинишга уринди. Лекин бунинг уддасидан чиқа олмади. Уни шаҳар ИИБга олиб келишди. Сизгир ходимлар янглишмаган экан.

Жорий йил бошидан буён Наманган вилояти ИИБ ППХ ва

ЖТСБ патруль-пост хизмати батальони шахсий таркиби томонидан 39 та жиноят «иссиқ изида» фож этилди. Жиноят содир этиб, тергов идораларидан қочиб юрган тўққиз нафар шахс қўлга олинди.

– Жамоамизда ходимларнинг маиший хизмат шароитларини яхшилаш учун кўпгина ишлар амалга оширилмоқда, – дейди батальон командирининг ўринбосари, майор Абдухалил Шамсиддинов. – Тез орада батальоннинг барча қулайликларга эга янги маъмурий биноси фойдаланишга топширилади. Ҳозир янги бинони безаш, эскисини реконструкция қилиш ишлари якунига етмоқда.

Вилоят ИИБ раҳбарияти кўрсатаётган гамхўрликка батальон шахсий таркиби сидқидилдан хизмат қилиши, мустақам интизоми билан жавоб беришга интиломоқда.

Борис КЛЕЙМАН.

Наманган вилояти.

Суратда: батальоннинг 1-отряди ходимлари, сафдорлар Шерзод Мирзараҳимов ва Файзулло Мамадалиев.

Муаллиф олган сурат.

ХИЗМАТИДАН ҲАММА МАМНУН

Нима жин урди-ю, Д. Аллаберди ичкиликка ружу қўйди. Кун-кунора уйига маст-аласт келиб жанжал кўтарадиган одат чиқарди. Оиласи тугул, кўни-кўшнларини ҳам безор қилиб юборди. Бояқиш турмуш ўртоғи нима қилишини билмай боши қотди. Охири, минг истиҳола билан маҳалла профилактика инспектори, капитан Азизбек Азимовга мурожаат қилди.

Профилактика инспектори йигит билан обдон суҳбатлашди, хатти-ҳаракатининг сабабларини суриштирди, ичкилик ҳеч қачон яхшиликка олиб келмаслигини айтиб огоҳлантирди. Аллаберди унга бошқа ичмайман, жанжал қилмайман, деб сўз берди. Аммо орадан бир ҳафталар ўтиб яна қилигини давом эттирди. Капитан А. Азимов бу ҳақда маҳалла фуқаролар йиғини раиси билан маслаҳатлашиб, масалани фаоллар иштирокида муҳокама қилиш лозимлигини билдирди. Шундай бўлди ҳам. Йиғилишда маҳалла фаолларидан ташқари кўни-кўшнлар ҳам қатнашди, Аллабердини ўртага олиб, инсофга чақиришди. Барибир фойдаси бўлмади. Шундан сўнг тегишли ҳужжатлар расмийлаштирилиб, туман фуқаролик суди қарорига кўра у вилоят наркология диспансерига мажбурий даволаш учун жойлаштирилди. Бу чора ижобий натижа берди. Аллаберди тузалиб қайтди. Ҳозир уйда цех очиб, тадбиркорлик билан шуғулланапти. Турмуш ўртоғи ва фарзандлари, бутун маҳалла аҳли хурсанд.

Зомин тумани ИИБ ҲООБ профилактика инспектори, капитан Азизбек Азимов тумандаги «Боғишамол» ва «Бирлик» маҳалла фуқаролар йиғинларига хизмат кўрсатади. Худудда олти мингга яқин аҳоли ўзаро иноқ, тинч-тотув истиқомат қилиб келмоқда. Профилактика инспектори фуқаролар осойишталигини сақлашда жонбозлик билан хизмат қилмоқда.

– Капитан А. Азимов фуқароларимизнинг яқин ёрдамчиси ва маслаҳатгўйига айланган, – дейди «Бирлик» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Ақром Худойназаров. – У ўзининг хушмуомалалиги, ташаббускорлиги, жонкуярлиги билан алоҳида ҳурматга эга.

Капитан Азизбек Азимов муқаддам судланганлар, маъмурий назоратда турганлар, ичкиликка ружу қўйганлар ўртасида профилактик ишлар олиб боришга алоҳида эътибор беради. Шунингдек, ҳуқуқбузарликлар бўйича профилактик ҳисобда турувчи вояга етмаганлар билан мунтазам яқин тартибда суҳбатлар олиб боради.

Қисқаси, профилактика инспекторининг худудда тинчлик ва осойишталикни таъминлаш бўйича олиб бораётган саъй-ҳаракатларидан аҳоли мамнун.

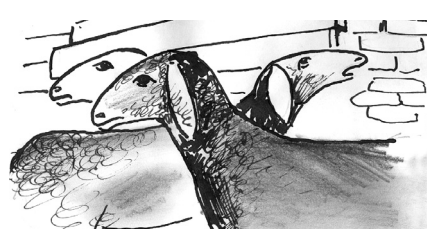
Фурқат ГАЙБУЛЛАЕВ,
кичик сержант.
Жиззах вилояти.

Суратда: профилактика инспектори, капитан Азизбек Азимов фуқаролар билан суҳбатлашмоқда.

Садриддин ШАМСИДДИНОВ
олган сурат.

ИИБ Матбуот хизмати хабарлари

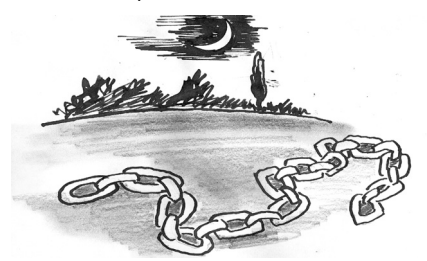
ТАВБАСИГА ТАЯНМАГАН ЭКАН

Ғиждувон туманида яшовчи В. Нуриддин туман ИИБга ариза билан мурожаат қилиб, кўрасидан тўрт бош кўй йўқолганлигини билдирди. Мазкур мурожаат асосида кўрилган тезкор чора-тадбирлар натижасида кўй ўғрилари аниқланиб, қўлга олинди.

Маълум бўлишича, мазкур жиноятни кўшни қишлоқда яшовчи, муқаддам судланган Н. Фарҳод содир этган экан. Ҳолат юзасидан жиноят иши кўзғатилди. Энди у қилмиши учун қонун олдида жавоб беради.

БУЗОҚНИНГ ЮГУРГАНИ...

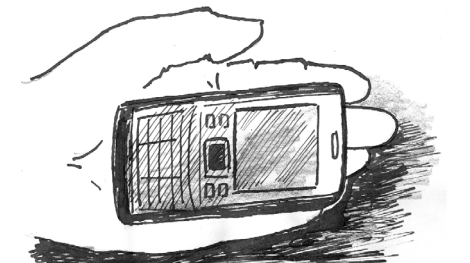
Наманганлик М. Улуғбек зарур юмуш билан Ангренга келганди. Ишларини битириб, энди қайтишга чоғланиб турганида уч нафар йигит унга таҳдид қилиб, пул талаб қила бошлади. Кейин уни уриб, бўйнидаги тилла занжири олиб қочишди.

«Бузоқнинг югургани сомонхонагача», деганларидек, улар узоққа бориша олмади. Ички ишлар идоралари ходимлари йўлтўсарларнинг орқасидан тушиб, ангреник Й. Шўҳрат, Б. Фаррух ва Ж. Авазни қўлга олишди.

Айни пайтда тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

ЙЎЛТЎСАРЛАР УШЛАНДИ

Анджонлик Ё. Умар шаҳар марказидаги хиёбонда сайр қилиб юрган эди, нотаниш тўрт киши унинг йўлини тўсди. Қўрқитиш, куч ишлатиш йўли билан «Нокия» русумли уяли телефонини тортиб олишди ва тезда кўздан ғойиб бўлишди.

Жабрланувчининг мурожаатига кўра, ички ишлар идоралари ходимлари тезкор чоралар кўришди. Натижада жабрланувчининг ҳамшахарлари А. Мирали, М. Сардор, И. Олим ва С. Абдуқаҳҳор мазкур жиноятни содир этганликда гумон қилиниб қўлга олинди. Ҳозирда тергов ҳаракатлари давом этмоқда.

ЎЗИНИ УСТОМОН ДЕБ БИЛГАНДИ...

Пойтахтимизнинг Мирзо Улуғбек туманида яшовчи М. Виктор тунги соат учларда шаҳар кезиб юриб, Шаҳриобод кўчасида қаровсиз қолдирилган фуқаро Т. Мунавварга тегишли «BMW» автомашинасини кўриб қолди. Кўнглида шумният тугилиб, машинани олиб қочмоқчи бўлди. Лекин ниятига етолмади. Машинани энди олиб қочишга чоғланаётганида худудда хизмат олиб бораётган ички ишлар идоралари ходимлари томонидан қўлга олинди.

Ҳозирда М. Викторнинг қилмишига тергов жараёнида ойдinлик киритилмоқда.

Шерали АНВАРОВ,
майор.

ОСОЙИШТАЛИК ЙЎЛИДА

Ёнғин хавфсизлиги хизматида фаолият самарадорлиги соҳанинг юқори тактик имкониятли техника воситалари билан таъминланганига кўп жиҳатдан боғлиқ эканлиги сир эмас. Зеро, халқона таъбир билан айтганда, иш қуролинг соз бўлса, машаққатинг оз бўлур.

Кейинги йилларда мамлакатимизда ёнғин хавфсизлиги хизматига эътибор янада кучайтирилиб, соҳанинг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга доир қатор қарорлар қабул қилинди. Жумладан, Вазирлар Маҳкамаси қарори асосида 2008–2013 йиллар давомида ўттизта ёнғин ўчириш автоцистернаси, ўнта замонавий ёнғин ўчириш автотаркони ва автокўтаргичи, шунингдек, ёнғин ўчириш штаби-

нинг бешта автомобили харид қилинди. Бундан ташқари, ёнғин ўчириш насослари, нарвонлари, энглари, газ ва тутунли муҳитда ишлаш учун мўлжалланган нафас олиш аппаратлари, ҳаво сиқувчи компрессорлар харид қилиниб, ёнғин ўчириш қисмларига берилди. Ушбу автомобиллар, техника воситалари, асбоб-ускуналар юқори тактик имкониятларга эга эканлиги билан аҳамиятлидир.

ДАВР ТАЛАБИГА МОС

Маълумки, юртимизда илгари ёнғин ўчириш автомобиллари, техникалари, асбоб-анжомлари ишлаб чиқарилмаган. Улар асосан хориждан келтирилган. Эндиликда эса улар ўзимизда, масалан, «Самарқанд автомобиль заводи» масъулияти чекланган жамиятида ёнғин ўчириш автоцистерналари ишлаб чиқарилапти. «ISUZU» юк автомобили шассесига тайёрланган янги, замонавий мазкур автоцистерналардан ёнғинларни бартараф этишда самарали фойдаланилмоқда. Шу ўринда республикамиздаги қатор корхоналарда ёнғин ўчириш анжомлари қисмлари ишлаб чиқарилаётганини ҳам айтиб ўтиш жоиз.

Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофиқ ишлаб чиқилган, 2014–2020 йилларда тизимни босқичма-босқич мустаҳкамлаш бўйича чоратадбирларни ўз ичига олган дастур асосида ёнғин ўчириш автомобиллари, сув узатувчи ва сув сўрувчи ёнғин ўчириш энглари, ёнғин ўчирувчилар каскаси, камари (карабини билан), ёнғин ўчириш авто-

мобилининг сув насоси, уч турдаги диэлектрик ҳимоя воситалари, ҳаволи нафас олиш аппаратлари ва компрессорлар харид қилиниши белгиланди.

Бундан ташқари, самарали хизмат олиб бориш учун зарур шарт-шароитларни яратиш мақсадида 12 та касбийлаштирилган ёнғин хавфсизлиги қисми биналарида жорий ва капитал таъмирлаш ишлари олиб борилди. Шунингдек, манфаатдор вазирлик ва ташкилотлар, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари мутахассислари иштирокида давлат ёнғин хавфсизлиги хизмати тасарруфидоги ёнғин хавфсизлиги қисмлари биналарининг техник

ҳолати ўрганиб чиқилиб, Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритилди. Бунинг натижасида Вазирлар Маҳкамаси

қарорига асосан давлат ёнғин хавфсизлиги хизматининг 48 та ёнғин ўчириш депоси янгитдан қурилиши, 12 тасида реконструкция ишлари босқичма-босқич амалга оширилиши белгиланиб, ҳозирги кунда тегишли лойиҳа ҳужжатлари тайёрланмоқда.

Шахсий таркибга қулай шароитлар яратиш, ёнғин хавфсизлиги қисмларини замонавий ёнғин ўчириш автомобиллари ва анжомлари билан таъминлаш хизмат фаолияти самарадорлигини таъминлаш кафолати эканлигидан келиб чиққан ҳолда ушбу йўналишдаги ишлар изчил давом эттирилмоқда.

Мирсобит МУСАҲОЖИЕВ,
подполковник.

САЙЁР ТАДБИРЛАР САМАРАСИ

Хоразм вилояти ИИБ ҲООБ озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларни ижро этиш бўлими ва унинг жойлардаги қўйи тизимлари ходимлари озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларга ҳукм қилинган шахсларнинг жазо ўташ давридаги хулқ-атвори, хатти-ҳаракатларини, суд ҳукми билан белгиланган мажбуриятлар, тақиқларга риоя этилишини назорат қилиб боришмоқда.

Жумладан, Янгиариқ тумани ИИБ ҲООБ озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларни ижро этиш инспекцияси хизмат фаолиятида амалга оширилаётган ишлар, ҳисобда турган маҳкумлар билан олиб борилаётган тезкор-профилактик тадбирлар, суд ҳукми ва ажримлари ижросини таъминлашнинг аҳволини ўрганиш, йўл қўйилган камчиликларни бартараф қилиш юзасидан сайёр тадбир ўтказилди. Тадбир давомида туман ИИБ ҲООБ озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларни ижро этиш инспекцияси ҳисобида

турган маҳкумлар Б. Талант, А. Рашид, Ж. Отабеклар суд томонидан тайинланган жазо ҳамда синов муддатини ўташдан, зиммаларига юклатилган мажбуриятларни бажаришдан бош тортиб келаётгани аниқланиб, уларга нисбатан Жиноят ишлари бўйича туман судига тақдимномалар киритилди. Шу кунги ҳисобда турган маҳкумлар суд залига чақирилиб, уларнинг жазо турлари озодликдан маҳрум қилиш жазосига алмаштириш юзасидан суд ажримлари чиқарилди. Шунингдек, туман ИИБ ҲООБ озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларни

ижро этиш инспекцияси ҳисобида туриб ўрнатилган тартиб-қоидалар талабларини бажарган, меҳнатга ҳалол муносабатда бўлган маҳкумлар Т. Жуманиёзов, М. Якубов ва Н. Жуманиёзовга нисбатан тайинланган ахлоқ тузатиш ишлари жазосини муддатидан олдин шартли равишда озод қилиш бўйича суд ажримлари чиқарилди.

Тадбирда вилоят ИИБ ҲООБ катта инспектори, катта лейтенант Ж. Саидов, Янгиариқ тумани прокурори М. Асхадунин ҳамда Жиноят ишлари бўйича туман суди раиси Ў. Машарипов сўзга чиқиб, белгиланган жазони ўташдан бош тортиш, ўрнатилган тартиб-қоидаларга риоя этмаслигининг нохуш оқибатлари ҳақида тушунтириш ва маслаҳатлар беришди.

Худойберган ЖАББОРОВ.

Хоразм вилояти.

«101» ХАБАР ҚИЛАДИ

Ўтган ҳафтада республикамиз ҳудудида 164 та ёнғин содир бўлди. Бунинг оқибатида тўрт нафар фуқаро тан жароҳати олган ва бир киши ҳаётдан кўз юмган. 833 миллион сўмликдан ортиқ қурилиш материаллари, 680 миллион сўмликка яқин моддий бойликлар ёнғиндан сақлаб қолинган.

Хоразм вилоятининг Ҳазорасп туманида яшовчи фуқаро И. Қориниёзовнинг хонадонида катталарнинг эътиборсизлиги, болаларнинг шўхлиги оқибатида ёнғин содир бўлиб, уй жиҳозлари ёниб зарарланган. Энг ачинарлиси, ёнғинни ўчириш вақтида уй эгасининг бир ёшли набираси куйиш тан жароҳати олган ҳолда топилган ва шифохонага олиб борилиб, тез тиббий ёрдам кўрсатилишига қарамай ҳаётдан кўз юмган.

Жиззах шаҳрида истиқомат қилувчи фуқаро Б. Зайниевнинг уйида ҳаммомдаги сув иситиш печининг ёқиби, назоратсиз қолдирилиши ва газ босими кўтарилиб кетиши оқибатида ёнғин келиб чиққан. Натижада ҳаммомдан ташқари уй томи, шифти ва жиҳозлари ҳам ёниб зарарланган.

Қарши шаҳрида яшовчи фуқаро Ф. Баҳодировнинг хонадонида эса электр симларининг қисқа туташуви содир бўлиб, ёнғинга айланган. Офат натижасида уйнинг томи, шифти, уй жиҳозлари ва ҳовлида турган «Lacetti» русумли энгил автомобили ёнган. Олов ҳатто кўшнисининг хонадонига ўтиб, том қисмини зарарлаган.

Азиз ҳамюртлар! Юқоридаги каби ҳолатларга йўл қўймаслик учун ёнғин хавфсизлиги қоидаларига қатъий амал қилинг. Газ ва электр жиҳозларидан тўғри фойдаланинг, болаларингизни қаровсиз қолдирманг!

Жалолиддин ҲАКИМОВ,
майор.

МАЪНАВИЙ ТАРҒИБОТ ИШЛАРИ

қўламини янада ошириш — муҳим вазифа

Ички ишлар идоралари ходимлари томонидан жойларда бошқа соҳа вакиллари билан ҳамкорликда миллий ғоя тарғиботи ва маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини янада ошириш мақсадида ўтказиб келинаётган профилактик тадбирлар ўзининг ижобий натижасини бермоқда. Айниқса, маҳаллалар, таълим муассасаларида ёшларни миллий ва диний қадриятлар асосида соғлом эътиқодли қилиб тарбиялаш юзасидан ўтказилаётган учрашувлар, давра суҳбатлари фойдадан холи бўлмапти.

Бу борадаги ишларни янада жадаллаштириш мақсадида ИИБ Ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бош бошқармасида олтита ишчи гуруҳи фаолият кўрсатмоқда. Ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш, вояга етмаганларнинг тунги вақтда кўнгилочар жойларда бўлишига йўл қўймаслик, беҳаёлик, зўравонлик ва шафқатсизликни тарғиб қилувчи маҳсулотларни тайёрлаш, мамлакатимиз ҳудудига олиб кирилиши, тарқалиши ва

сотилишига чек қўйиш, ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахсларнинг фарзанди олдидаги мажбуриятини ошириш юзасидан ташкил этилган мазкур ишчи гуруҳлари томонидан айна пайтда жойларда тарғибот ишлари кучайтирилмоқда, тегишли вазифалар белгилаб олиниб, ижроси таъминланяпти. Жумладан, республика миқёсида ўтказилган тадбирлар давомида етти мингга яқин объектлар ўрганиб чиқилди. Беҳаёлик, зўравонлик ва шафқатсизликни тарғиб қилувчи маҳсулотларни тайёрлаш, юртимизга олиб кириш, тарқатиш, реклама қилиш ва намоёйиш этилишининг олдини олиш мақсадида ташкил этилган ушбу тадбирлар давомида 2284 та салбий ҳолат аниқланиб, айбдорларга 400 миллион сўмдан ортиқ жарима солинди.

Галдаги вазифа ишчи гуруҳларининг бошқа мутассадди ташкилотлар билан ҳамкорлигини янада мустаҳкамлаш, маънавий тарғибот ишлари қўламини, самарадорлигини оширишдан иборатдир.

Шухрат РЎЗИЕВ,
подполковник.

Маърифат ва сиёсий ўқиш

ХОДИМНИНГ РУҲИЙ СОҒЛИҒИНИ САҚЛАШНИНГ МУҲИМ ЖИҲАТЛАРИ

Инсоннинг энг катта бойлиги унинг саломатлигидир. Шу боис у қайси касб вакили бўлмасин, ўз ҳаёти мазмунли, завқли, гўзал ва узоқ бўлишини истайди. Кузатишлар шунини кўрсатадики, инсоннинг бахтли яшаши ва узоқ умр кўриши учун ҳозирги кунда психологик омилларнинг таъсири кучлироқ экан.

Инсон 120 йил ва ундан ортиқ умр кўриши мумкин, лекин бошқа кишилар билан бўладиган муносабатларда юз берадиган асабийлашиш, низо, зиддият, кўнгилсизлик, стресслар туфайли билинмас тарзда умр қисқаради ҳамда танада турли хил касалликлар пайдо бўлади.

Маълумки, ички ишлар идоралари ходимларининг касбий фаолияти ўзига хос хусусиятларга эга: яъни фаолиятининг ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солинганлиги; ҳокимият ваколатига эгаллиги; кенг тактик майдоннинг мавжудлиги; манфаатдор шахсларнинг қаршилиги кўрсатиши ва тўқинлик қилиши; коммуникативлик; вақт танқислиги, ишнинг ҳаддан ташқари кўпчилиги. Ушбу хусусиятлар ходимларнинг руҳий жиҳатдан тайёргарлигига кучли таъсир кўрсатиши билан бирга стресс ҳолатлари ва агрессив хулқ-атвори ҳам келтириб чиқаради.

Асабий зўриқиш ходим фаолиятининг юқори экстремаллиги, низоли вазиятлар шароитида ҳаракат қилиш, турли стрессни вужудга келтирувчи ташқи омиллар таъсири, меъёрланмаган иш қуни, фаолиятида салбий ҳис-ҳаяжонларнинг мавжудлиги туфайли юзага келадиган катта жисмоний ва руҳий зўриқиш билан боғлиқ. Чунки ходим касбий фаолиятида турли хил мураккаб шароитларга дуч келади.

Шунингдек, ходимларга ҳар кун турли (кўпинча, стресс хусусиятига эга бўлган) омиллар таъсир этади. Бу эса, ўз навбатида, чарчаш, ҳолдан тойиш, турли салбий-ҳиссий ҳолатларнинг юзага келиши, касбий ҳизмат фаолиятидаги камчиликлар ва руҳиятида бузилишларга сабаб бўлади.

Ички ишлар идоралари ходимларининг руҳий соғломлиги унинг индивидуал-психологик хусусияти билан ҳаёти давомида орттирилган, шунингдек, туғма руҳий хусусиятларининг ижтимоий муҳитдаги ўзаро таъсири натижасида кўринадиган ҳолатдир.

Ходимларда руҳий носоғломлик нисбатан турғундир. Масалан, ходимнинг генофони (отанази, қариндош-уруғларида руҳий касалликларнинг мавжудлиги, ёшлигида унга нисбатан қўлланилган қаттиқ жазо чоралари, кўпол муомала, бош мия чайқалиши маълум вақт ўтгач касалликка мойилликни кучайтириши мумкин.

Руҳий соғломлик эса ўзгарувчан бўлиб, ходимда жуда кўп таш-

қи омиллар таъсирида вужудга келган стресслар оқибатида тинимсиз алмашиниб туради. Бу ҳолатга тушмайдиган ходим жуда кам учрайди. Ҳар бир ходим касбий фаолиятида турли хил қарама-қаршилиқ, зиддиятларга дуч келади ва унга нисбатан организмда қаршилиқ кўрсатишининг индивидуал чегараси бўлиб, бу чегарадан чиқиш, қаттиқ чарчаш, тана аъзолари функцияларининг бузилишига олиб келади.

Ходимнинг стрессни вужудга келтирувчи ташқи ва ички омилларга нисбатан чидамлилиги, аввало унинг индивидуал-психологик хусусиятлари, уларни асосли тушуниши билан боғлиқ бўлади. Шунини таъкидлаш лозимки, ташқи ва ички экстремал таъсирлар ҳар доим ҳам ходимнинг руҳиятига ва амалга ошираётган фаолият самардорлигига салбий таъсир кўрсатмайди, акс ҳолда, шароит қийинлашуви натижасида пайдо бўладиган қийинчиликларни енгишнинг умуман иложи бўлмас эди. Бироқ стрессли вазиятларда ишлаш, албатта, ходимдан ички ресурсларни кўшимча равишда сафарбар этишга олиб келади ва натижада салбий оқибатлар ҳам кузатилади.

Айрим ходимларнинг касбий-психологик жиҳатдан етарлича тайёргарликка ва стресс келтириб чиқарувчи ташқи омилларга қарши курашишда психологик билимларга эга эмаслиги оқибатида организмда вужудга келган эмоционал зўриқишларни бартараф этиш мақсадида спиртли ичимликдан фойдаланади. Спиртли ичимликлар бир муддат организмда вужудга келган эмоционал зўриқишларни бартараф этгандек туюлади ва ходимда шунга нисбатан мойиллик пайдо бўла бошлайди. Бу эса аста-секинлик билан психик боғлашни ҳосил қилиб, охир-оқибат турли хил салбий касалликларни келтириб чиқаради.

Шунинг учун ҳам номзодларни ишга ва ўқишга қабул қилишда уларнинг стресс ҳолатига нисбатан индивидуал чидамлилигини ўрганишга тиббиёт ходимлари, психологлар алоҳида эътибор қаратмоқда.

Салбий оқибатлар вужудга келишининг олдини олиш ва бартараф этиш мумкинми? Албатта, бунинг учун ходим психологик билимларга ва тайёргарликка эга бўлиши керак.

Бугунги кунда ходимнинг касбий-психологик тайёргарлиги ички ишлар органлари фаолиятида муҳим роль ўйнайди. Ходимнинг инсон ва унинг руҳиятини узвий равишда қамраб оладиган касбий маҳорати нафақат махсус юридик билимлар, балки касбий-психологик тайёргарликдан ҳам ташкил топади. Агар унинг бундай тайёргарлиги бўлмаса, ҳақиқий маҳорати ҳам бўлмайди. Шу муносабат билан ходимларнинг касбий фаолият самардорлигини таъминлайдиган зарур, профессионал жиҳатдан муҳим хислатларини ривожлантириш, фаолиятининг ишончилигини оширувчи, одамлар билан моҳирона ишлашига ёрдам берувчи усулларни ўзлаштиришлари жуда муҳим. Шу боис энг оддий усуллар, яъни ўзини ўзи бошқаришнинг энг оддий усулларини қўллашдан кўзланган мақсад ходимга хизмат доирасидаги ҳаракатларини муваффақиятли бажариши учун мақбул ички шароитни яратишда ёрдам беришдан иборат. Бунда қуйидаги бир қатор жиҳатлар назарда тутилади:

- инсон ўзига нисбатан ишонч ҳиссини ошириш;
- ҳиссий-афектив жараёнларни (айниқса, таваккал, кўрқинч ҳисси, касбий ҳаракатларни амалга ошириш учун зарур бўлган вақт тақчиллиги кабиларни) уйғунлаштириш ва фаллаштириш;
- хизмат ҳаракатларини бажаришга тайёргарлик кўриш чоғида диққатни ошириш;
- хизматдаги оғир меҳнатдан кейин дам олишга ўтишни тезлаштириш;
- хизмат фаолияти узоқ вақт чўзилганда функционал тайёргарлик ва иш қобилиятининг юксак даражасини сақлаб туриш.

Ўзини ўзи бошқаришнинг энг оддий усулларини қўллаш, биринчи навбатда, рағбатлантирувчи ва йўналтирувчи бошқарувни кучайтиради. Уларга ходимнинг ўзига, ўз имкониятларига, қутилаётган касбий натижаларига нисбатан ижобий майлларни кучайтириш ва салбий майлларни бартараф этиш киради. Аввало, оптимистик касбий кайфиятни яратиш назарда тутилади. Кўрқув, монотонлик, антипатияни бартараф этишга қаратилган руҳий ўзини ўзи ишонтириш шакллари ҳам шунга киради. Оптимал руҳий ҳолат тақдир совғаси эмас. Ўз ҳис-туйғуларининг бошқариш, қийинчиликларни енгишга тайёргарлиши, вақтинчалик хизмат омадсизликларининг таъсири ҳамда бўлғуси фаолиятдан кўрқини йўқ қилиш учун мунтазам равишда ўз устида ишлаш талаб қилинади.

Ходимлар ўзини ўзи бошқаришнинг энг оддий усулларини эгаллашларида барча ходимлар фойдаланиш учун ярайдиган қандайдир универсал усулни таклиф этиб бўлмаслигини

ҳисобга олишлари зарур. Ўзини ўзи бошқаришнинг энг оддий усулларини ходимнинг табиати-га, фаолиятига хос хусусиятларини, унинг темпераментини ва кўплаб бошқа ҳолатларни ҳисобга олган ҳолда махсус танлаш керак.

Тегишли машқлар учун қуйидаги усуллар тавсия этилиши мумкин.

Мантиқ усулларидан фойдаланиш. Жуда кўп ҳоллардаги шароит ходимдан вазиятни қизиқмасдан таҳлил қилиш талаб этади. Бунда у, аввало, ўзини айна дамдаги руҳий ҳолати, ноадекват асабий зўриқиши оқилона эмаслигига, сўнгра эса – бошқача йўл тутиш мақсадга мувофиқлигига ишонтириши керак.

Ўзига ўзи буйруқ бериш усулидан фойдаланиш. Интизомли ходим «Керак!», «Бардам бўл!», «Чида!», «Ишла!» каби ички буйруқлар ёрдамида ўзини яхши бошқариши мумкин. Ана шундай ўзига ўзи бериладиган кўшимча буйруқлар ёрдамида ўзини мажбурлаш қобилиятини мунтазам равишда машқ қилдириш муҳим. Охир-оқибатда ички нутқ ва ҳаракат ўртасида ўзига хос чамбарчас алоқа ўрнатилиши керак. Ўзига берилган буйруқ бунда кўшимча кучга эга бўлади, ўзига хос ишга туширувчи рағбатга айланади.

Образлардан фойдаланиш. Бадий тафаккурга мойил шахсларга «кимнидир тақлид қилишга» асосланган усул ёрдам беради. Тақлид қилиш учун образни тасаввур қила олиш, керакли ролга кира олиш ўз хатти-ҳаракати услубига эга бўлишга ва нафақат ўз қолатини бошқаришга, балки керак бўлганда, жиноятчига руҳий таъсир кўрсатишга ҳам ёрдам беради.

Вазиятларни мақсадга йўналган тарзда тасаввур қилиш. Бирон-бир ишга киришишга ёки асабий зўриқишни йўқотишга тасаввур қилишдан фойдаланиш ёрдам беради. Қандайдир касбий ҳаракатни бажаришга тайёргарлик кўриш чоғида ички ишлар органларининг ходимига, масалан, жиноятни муваффақиятли очиб, жиноятчини ушлаш, қаҳрамонона ҳаракатлар ва бошқалар билан боғлиқ вазиятларни, ҳис-туйғуларга бой сахналарни эслаш тавсия этилади.

Ўзини чалғитиш усуллари. Ўзини ўзи бошқаришнинг фаол усулларидан фойдаланиш қийин бўладиган ҳолатлар бўлиши мумкин. Кўпинча, бу сезиларли чарчаш, тушкунлик кайфиятлари билан боғлиқ бўлади. Бундай вазиятларда руҳий зўриқишни турли хил чалғитиш воситалари ёрдамида йўқ қилиш мумкин. Бу воситалар вазифасини кўп марта қизикиб ўқиладиган китоб, мусиқа, ёқиб қолган фильм ва бошқалар бажара олади.

Мускуллар тонусини онгли равишда бошқариш. Мускуллар тонуси – ҳиссий ҳолатнинг кўрсаткичларидан бири. Одатда, нораціонал асабий-руҳий зўри-

қиш мускулларнинг кераксиз зўриқиши билан бирга кечади, бу эса, ўз навбатида, асабий зўриқишни янада оширади. Бунда мускуллар тонусини, масалан, инсон юзидаги мускуллар тонусини ихтиёрий бошқариш маҳорати катта аҳамиятга эга. Қовоғингизни солишингиз, хафа бўлгандек қиёфага киришингиз билан ҳақиқатан ҳам қайғу босади. Ва, аксинча, жилмайиш мўъжиза яратишга қодир. Оғир вазиятда ҳам жилмая олиш, ўринсиз тортинчоқликни ташлаш, руҳий зўриқишни йўқотиш инсоннинг ўз имкониятларини яхшироқ рўёбга чиқариш қобилиятини оширади.

Руҳий ҳолатни бошқаришда нафас олиш мароми алоҳида аҳамият касб этади. Тинчлантирувчи маромда ҳар бир нафас чиқариш нафас олишга қараганда икки марта узоқроқ амалга оширилади.

Ўзини ўзи бошқаришнинг юқорида таклиф этилган оддий усулларининг ҳар бири, табиийки, чуқурлаштирилиши ва кенгайтирилиши мумкин. Шу боис аввал хулқ-атворингиз ва темпераментингизга кўпроқ мос келадиганларини, мунтазам равишда қўллаш учун энг қулай кўринганларини танлаш зарур. Ўзингизнинг индивидуал хусусиятларингиз танлов мезони бўлиши керак. Бундан ташқари, ўзини ўзи бошқариш усуллари йўналиши бўйича фарқлиниши мумкинлигини инобатга олиш зарур. Бир вазиятда улар асабий зўриқишни бартараф этиш, тинчланиш, меҳнат қобилиятини тиклашга ёрдам берса, бошқасида – сафарбарликка, хизмат шароитларига энг мос келадиган руҳий ҳолатга киришга ёрдам беради.

Шунинг учун психолог ва шифокор мутахассислар бу борада қуйидагича маслаҳат беради:

- ҳамма касалликларнинг асоси асабдан эканлиги маълум экан, уйда ва ишда асабийлашмасликка ҳаракат қилиш, ўзаро муносабатларда бошқа одамларнинг кадр-қимматини сақлашга интилиш лозим;
- одамлар билан муносабатга киришишда ва бирор иш билан шуғулланаётганингизда ҳар доим самимий бўлишга интилинг;
- бекор турманг, доимо нима биландир машғул бўлинг;
- одамларга бефарқ бўлманг, доимо уларни қўллаб-қувватланг, кўпроқ яхшилик қилишга интилинг;
- ҳаётда одамларни ҳурмат қилинг, чунки у кишига катта куч беради, жисмоний ва руҳий имкониятларни кўпайтиради;
- доимо ҳаракатчан бўлинг, руҳият соғломлигида ва узоқ умр кўришда бу ҳам жуда зарур омилдир;
- имкониятингиз етганча камтар бўлинг, манманлик умр заволи эканлигини унутманг.

Бахтиёр СИРЛИЕВ,
ИИБ Академияси психолог
ва касб этикаси кафедраси
бошлиги, доцент,
подполковник.

Жаҳолатга қарши маърифат билан

ИСЛОМ НИҚОБИ ОСТИДАГИ ЭКСТРЕМИСТИК ВА ТЕРРОРЧИ УЮШМАЛАР

«Ҳозирги кунда инсон онги ва қалби учун кураш кескин тус олаётган экан, мафкура майдонида турли қарашларнинг ҳукмронлик қилиши табиий ҳолатдир. Ғоя ижобий моҳиятга эга бўлганда улкан бунёдкорлик қувватини намоиши этса, бузғунчи мазмунни ифодалаганда даҳшатли вайронкорлик қудратига эга бўлади. Иккинчи гуруҳга хос бўлган бундай бузғунчи ғоялар дин ниқоби остида фаолият кўрсатаётган экстремистик ва террорчи ҳаракатлар томонидан тарғиб қилиниб, кишилар қалбини забт этиш мақсадида ҳар қандай разил йўллардан фойдаланиш ҳоллари авж олаётганини афсус билан қайд этиш лозим. Бундай кучларнинг динимиз асосларини, Қуръон оятлари ва ҳадисларнинг асл моҳиятини бузиб талқин қилиши, жамият ҳаётига таҳдид соладиган ишларни ислом билан боғлашга уриниши эса уларнинг ҳар қандай қабихликдан тап тортмаслигидан далолат беради.

Ушбу масалаларга тўхталиб, Президентимиз Ислом Каримов 2014 йил 31 августда «Шаҳидлар хоти-

«САЛАФИЙЛИК»

Ҳаракат номи. «Салафийлик» тушунчаси араб тилидаги салаф» сўзидан олинган бўлиб, «аввал яшаб ўтганлар», «аждодлар» маъноларини англатади. Ҳадисларга кўра, Пайғамбар Муҳаммад (алайҳис-салом) замонлари ва ундан кейинги икки даврда яшаган мусулмонлар тушунлади. Ислом мужтаҳид уламолари илк мусулмонларни «салафи солих», яъни «солих аждодлар» деб ҳисоблашда яқдилдир. Улардан кейинги даврларда яшаган мусулмонларга нисбатан «салаф» ёки «салафий»лар тушунчалари асло ишлатилмайди.

Бироқ сўнгги вақтларда «салаф солихларга эргашиб» шиори остида «салафийлик» мафкурасини байроқ қилиб олган, ўзларини гўёки «салафларнинг издошларимиз» деб ҳисоблайдиган мутаассиб, сохта салафийлар пайдо бўлганини алоҳида қайд этиш лозим. Ҳозирги кунда «салафийлар» бир неча гуруҳларга бўлиниб кетган. Уларни умумлаштириб, икки гуруҳга ажратиш мумкин.

Биринчиси, давлат бошқарувида шариятнинг устуворлигига эришишда жангу жадаллар билан ҳаракат қиладиган радикал салафийлар. Бу тоифадаги сохта салафийлар «жиход» ғоясининг мазмунини бузиб талқин қилиб, унга жангарилик тусини бермоқда. Улар нафақат бошқа дин вакиллари, балки мусулмонларга қарши зўравонлик, қўпуровчилик ҳамда босқинчилик хатти-ҳаракатларини асослаш ва оқлаш учун «жиход» тушунчасидан фойдаланмоқда.

Иккинчиси, ўзларини гўёки давлатдаги мавжуд қонун-қоидаларга бўйсунадиган ва уларга қарши чиқмайдиган қилиб кўрсатадиган, жангарилик фаолияти билан шуғулланмайдиган «мўътадил» салафийлар. Улар ўз мутаассиб фикрларидан қайтмаган ҳолда, бошқа қарашларга нисбатан ҳурмат билан қарайдиганлар гуруҳига мансуб бўлиб, муайян мазҳабга мансуб бўлишни ёқламайдилар.

Асосчиси ва юзага келиш тарихи.

Сохта салафийликнинг зарур ғоявий асосларга эга бўлиши суриялик Ибн Таймия (1263–1328) фаолият билан боғлиқ. Унинг ғоялари кейинчалик турли мутаассиб гуруҳ ва ҳаракатлар етакчилари қарашларига асос бўлиб хизмат қилди. Жумладан, XVIII асрда тарихий адабиётларда «ад-даъватуд дамавия», яъни «қонли даъват» номи оlingан ҳаракатлар пайдо бўлди. Сохта салафийлик XIX асрнинг иккинчи ярмидан ўз олдига халифаликка асосланган ислом давлатини барпо этиш вазифасини қўйган «ислохотчилик», «панисломизм» ниқоби остида янгидан жонланди. Абул Аъло ал-Мавдудий, Ҳасан ал-Банно, Саййид Кутб, Абдусалом Фараж, Абдурахмон ал-Кавокибий, Айман аз-Завоҳирий, Усома бин Лодин каби шахсларнинг радикал фикрлари сохта салафийлик мафкураси ривожига катта «ҳисса» қўшди. Улар томонидан «мусулмон халқларининг диний-сиёсий иттифоқи» ғояси ишлаб чиқилди. Бу ғоя остида анъанавий мазҳаблардан воз кечиш ва исломнинг илк даврига қайтишга даъват қилинди.

Ҳозирги кунда сохта салафийлик ҳаракатига мансуб «Фатҳ ал-ислам» (Ливан), «Хумаат ад-даъва ас-салафия» (Жазоир), «Ҳаракат аш-шабаб ал-муҷаҳидин» (Сомали), «Толибон» (Афғонистон), «Ат-Тавҳид вал-жихад» (Фаластин), «Ат-талиъа ал-муқатिला» (Сурия), «Жайш ал-Қудс ал-исламия» (Иордания), «Жайш Абу Бакр ас-Сиддик ас-салафий» (Ироқ), «ал-Жихадия ас-салафия» (Марокаш), «Туркистон ислом ҳаракати», «Исломи жиход иттиҳоди» каби юздан ортиқ ташкилот, оқим ва гуруҳларни санаб ўтиш мумкин.

Ташкилот ғоялари. Сохта салафийлар қуйидаги ғояларни илгари сурадилар:

– Қуръон ва суннада ёзилган қоидаларни сўзма-сўз тушуниб, кўр-кўрона амал қилиш орқали бошқа мансабларни ботилга чиқарадилар;

– «жиход»ни исломнинг олтинчи аркони деб ҳисоблайдилар;

– «такфир» (куфрда айб-лаш) ва «ҳижрат» (ватанни тарк этиш) масаласини илгари сурадилар;

– фикҳий мазҳабларни инкор қилиб, мазҳабсизликни тарғиб қиладилар;

– тасаввуф, урф-одат ва миллий қадриятларни инкор этадилар;

– гайридинларга ўта тоқатсиз муносабатда бўлиб, диний бағрикенгликни ёқламайдилар;

– ҳар қандай янгилликни «бидъат» деб ҳисоблаб, уни рад этадилар.

Айниқса, сохта салафийлар томонидан тарғиб қилинаётган мазҳабсизлик ғояси, асрлар давомида шакланган диний анъаналарни издан чиқариб, бир юрт мусулмонлари ўртасида парокандаликни юзага келтирмоқда.

Фаолият услублари. Сохта салафийлар ўз ғояларини ёйишда яширин «ҳужралар» тизими фаолиятини кучайтириш, унда асосан ёшларни ўқитиш ва уларга юздан ортиқ ташкилот, оқим ва гуруҳларни санаб ўтиш мумкин.

Бугунги кунда сохта салафийлар ўзларининг ғаразли мақсадлари йўлида техника

тараққиёти ютуқларидан фаол фойдаланишга интиломқдалар. Жумладан, улар интернетни ўзларининг ёвузлик қуролига айлантириб, унинг воситасида глобал тармоқда виртуал жамоат ташкил этиб, диний мутаассиб қарашларни тарғиб қилишмоқда. Сохта салафийларнинг ёшлар онги ва қалбини эгаллашга қаратилган бундай ҳаракатларидан асосий мақсад ўз сафларини

янгидан-янги жангарилар билан тўлдиришдан иборат бўлмоқда.

Тадқиқотлар ҳозирда жаҳон интернет тармоғида сохта салафийларнинг тарғиб-бот-ташвиқот ишларини ташкил этиш учун очилган бир неча мингдан зиёд веб-сайтлар мавжудлигини кўрсатмоқда. Уларга асосан диний асосдаги низоларни келтириб чиқарадиган маълумотлар, диний-экстремистик ва террорчи ташкилотлар раҳбарларининг турли баёнот ва мувожаатлари жойлаштирилмоқда. Шунингдек, сохта салафийларга тегишли сайтларда «мина портлатиш ишлари», «шаҳарлар ва тоғли ҳудудларда жанг олиб бориш санъати», «заҳарловчи моддалардан қурол тайёрлаш ва ундан фойдаланиш», «махфий операциялар ўтказиш услублари», «ўз жонига қасд қилиш йўллари» каби қўпуровчилик ва террорчиликни тарғиб қилувчи саҳифалар мавжуд.

содиқ эмас, албатта. Минтақада асосан, «Ҳизбут-таҳрир ал-исломий», «Туркистон ислом ҳаракати», «Акримийлар», «Нурчилар», «Исломи жиход иттиҳоди» каби гуруҳларнинг фаолияти кузатилаётганини ҳисобга олиб, тўпламда мазкур оқимлар атрофлича ёритилди. Шунингдек, ғоялар кураши авж олган XXI асрда дунё ҳамжамияти барқарорлигига таҳдид солаётган «ал-Қоида», «Толибон», «Ироқ ва Шом ислом давлати», «Жабҳат ан-Нусра», «Мусулмон биродарлар», «Боко ҳарам» каби бир қатор экстремистик ва террорчи ташкилотлар ҳақида маълумотлар берилди», — дейилади Тошкент ислом университети Исломшунослик илмий-тадқиқот маркази ходимлари томонидан тайёрланган «Ислом ниқоби остидаги экстремистик ва террорчи уюшмалар» номли маълумотлар тўпламида. Масаланинг бугунги кунда ўта долзарблигини ҳисобга олиб газетамизда ушбу китобдан парчалар бериб боришга қарор қилдик.

Минтақадаги фаолият.

Ҳозирда сохта салафийлик ғояси остида асосан Шимолий Африка, Яқин Шарқ, Кавказ ва Марказий Осиёнинг айрим ҳудудларида фаолият олиб борадиган ҳаракатлар жамиятдаги эътиқодий бирлик, барқарорлик ва тараққиёт учун реал таҳдидга айланганини алоҳида таъкидлаш зарур.

Террорчилик ҳаракатларида иштироки. Сохта

га ҳужум уюштиришга тайёргарлик кўраётганида қўлга олинган. Аниқланишича, пуллар «жиходчилар»нинг террорчилик ҳаракатини амалга ошириши учун берилиши режалаштирилган. Айнан шу йилнинг августда ушбу ҳаракатнинг бошқа бир қатор аъзолари террорчиликда айбланиб қўлга олинган.

Шунингдек, 2007 йилда қўшни Тожикистонда пайдо бўлган сохта салафийлар томонидан ҳанафий мазҳаби вакиллари «ҳидоятдан адашганлар», шиа мусулмонлари эса «кофир» деб эълон қилинган. Бу каби ҳолатлар мамлакат барқарорлигига жиддий хавф-хатар солиши мумкинлиги инobatга олиниб, 2009 йил январь ойида Тожикистон Олий суди томонидан конституциявий тузумни ҳимоя қилиш, давлат хавфсизлигини мустаҳкамлаш ва конфессиялараро келишмовчиликларнинг олдини олиш мақсадида ушбу ҳаракат фаолияти тақиқланди. Бундан ташқари, 1998 йилда Кения ва Танзания давлатларидаги АҚШ, 2000 йил Жакарта (Индонезия)даги черковда, 2004 йил июлида Тошкент шаҳридаги АҚШ ва Исроил элчихоналари бинолари ҳамда 2008 йил ноябрида Мумбай (Ҳиндистон)даги «Яҳудийлар маркази»да, 2010 йил сентябрида Бишкек (Қирғизистон)даги Яҳудийлар синагогасида содир этилган портлатишлар сохта салафийларнинг ўзга дин вакилларига нисбатан шафқатсиз услублардаги ҳаракатларига мисол бўла олади.

Ҳаракатга муносабат. Мутаассибликка асосланган назарий қарашлардан террорчилик амалиётига ўтиш, террорчиликнинг янги усулларига мувожаат қилиш ҳамда замонавий технология ва коммуникация воситалари имкониятларидан фойдаланган ҳолда ўз ғояларини тарқатишга уриниш сохта салафийликнинг бугунги кундаги муҳим хусусиятларидан ҳисобланади.

«Ислом ниқоби остидаги экстремистик ва террорчи уюшмалар» номли китобдан олинди.

Мулоҳаза учун мавзу

Яқинда шахримиздаги интернет-кафелардан бирига кирдим. Ғала-ғовур, бақир-чақир. Тумонат бола. Аксарияти мактаб ўқувчилари. Қулоғига наушник тақиб, зўр бериб компьютер ўйинларини ўйнашяпти. Айримларининг атрофдагилар билан ҳатто иши ҳам йўқ, гўё компьютер ичига кириб кетгандек, ўзга оламда юргандек.

Болалар орасида қора қошли, озгиндан келгани эътиборимни ўзига тортди. У ўйиндаги қахрамонининг қўлига совуқ қурол тутказди. Бинолар бўйлаб йўлида учраган одамга чунон зарба берардики, ҳар тарафга қон сачраб кетарди. Шу тарзда бирма-бир барча душманларини йўқ қилгач, кейинги босқичга йўл олди. Бу ерда болани янада даҳшатли саргузаштлар кутиб турарди.

Болакайни, унинг ҳаракатларини бироз муддат кузатиб турдим. Бироқ душманларини енголмагани, рақибдан калтак егани сабаб жаҳлланган боланинг тилидан чиққан сўзлардан, рост, уялиб нари кетдим. Сўнг «даҳшатхона» эгаси – 25 ёшлардаги йигитга юзландим:

– Кечирасиз, бу ерга ҳар куни шу ёшдаги болалар келадими?

У компьютер ўйинлари билан банд болаларга «Жим бўлларинг!» деганча саволимга шундай жавоб қайтарди:

– Деярли ҳар куни шулар, айримларининг ота-оналари уришиб уйига олиб кетади. Бир куни бу ерга биттасининг ўқитувчиси келса, денг. Нима

КОМПЬЮТЕРГА «МИХЛАНГАН» БОЛА

ёхуд зўравонлик, ваҳшийликни тарғиб этувчи виртуал ўйинлар хусусида

эмиш, бу ўйинлар ёш болаларнинг соғлиғига таъсир қилармиш. Шундай деявериб роса асабимга тегди ўзиям...

Унинг бошқа сўзлари қулоғимга кирмади. Болаларни суҳбатга тортдим. Аввалига саккиз ёшли Озодбекнинг компьютер ўйинлари ҳақидаги фикри билан қизиқдим.

– Мактабга ҳар куни бораман. Қайтишда ўртоқларим билан бу ерга кириб, гуруҳ-гуруҳ бўлиб ўйнаймиз. Катта бўлсам, ўзим ҳам шунақа ўйинхона очмоқчиман.

– Бундай ўйинлар менга жуда ёқади, – дея суҳбатга қўшилди олти ёшли Мирсултон. – Айниқса, жангари ўйинлар жону дилим. Агар ҳамма ўртоқларимни ўлдирсам, ютган ҳисобланаман. Кўпинча мен ютаман. Қурол танлашни ҳам болайман-да...

Компьютерга «михланган» болаларнинг бу тарзда фикрлашини кўриб, очиғи, ўйланиб қолдим. Ваҳшийлик, қонхўрлик, зўравонликни тарғиб

этувчи бундай компьютер ўйинлари уларга нима беради? Тафаккури, дунёқарашини ҳали тўла шаклланиб улгурмаган мурғак қалбларда жангарилик ва кўпуровчиликка мойиллик уйғотмайдими? Ўқиш, билим олиш ўрнига жангари ўйинларга берилган болалар эртага вайронкор гоёлар таъсирига тушмайди, деб ким кафолат бера олади?!

Буюк маърифатпарвар адибимиз Абдулла Авлоний «Боланинг саломати ва соддати учун яхши тарбия қилмак – танини пок тутмак, ёш вақтидан маслақини тузатмак, яхши хулқларни ўргатмак, ёмон хулқлардан сақлаб ўсдурмақдир», деб ёзган эди. Ўз даврида айтилган ушбу сўзлар бугунги кунда ҳам қимматли, аҳамиятини асло йўқотгани йўқ, аксинча янада долзарблик касб этган.

Бола қалби тоза қоғозга ўхшайди. Унга нима ёзилса, шунга мос инсонга айланади. У кўраётган, эшитаётган

ларига тақлид қилади, бажаришга интилади. Демак, болани болалигиданоқ яхши хулқли, маънавиятли қилиб тарбиялаш лозим. Бунинг учун биринчи навбатда вақтини мақсадли ўтказишни доимий равишда назорат қилиб бориш талаб этилади. Чунки бола назоратсиз қолса, мактабга бораёпман деб вақтини интернет-кафе ёки компьютер клубида ўтказса, кўчада безори тенгдошлари билан ўйнаб, тамаки чекса ёхуд бошқа иллатларга берилса, бундан ёмони бўлмайди. Бу оилага ҳам, жамиятга ҳам бирдек зарар.

Шундай экан, азиз замондош, болаларимизни зарарли компьютер ўйинлари хавфидан авайлаб-асрайлик. Шундагина фарзандларимиз келажагини, истиқболини таъминлаган бўламиз.

Азизжон ФАЙЗИЕВ,
ИИБ ШТБХ Тарбиявий
ишлар бошқармаси
катта инспектори,
катта лейтенант.

Тарбия

Фарзандлар тарбияси ҳақида гап кетганида аввало, улар улғаяётган оила тўғрисида

гапиришни унутмаслигимиз даркор. Зеро, куш уясида кўрганини қилади. Оилада ота-онанинг хатти-ҳаракати, ахлоқи асосида бола онги, хулқи шаклланади. Ўзи тарбиясиз ота-онанинг фарзанди ўз-ўзидан тарбияли бўлиб қолмайди.

Оилада ота-она ва фарзандларнинг ўзаро муносабатлари, ҳамжиҳатлиги, ҳамкорлиги, тотувлиги ҳозирги даврнинг энг муҳим масалаларидан биридир. Чунки оила жамият таянчи ва асосидир. Тараққиётнинг давом этиши кўзга кўринмас ришта – ота-она ва бола, оила ҳамда тарбияга бориб тақалишини зинҳор унутмаслик лозим.

Таниқли адиб Ўткир Ҳошимов билан жуда қадрдон эдик. Оилада қиз фарзанд дунёга келгач, унинг турмуш ўртоғи вафот этди. Қизининг тарбияси учун ҳам у иккинчи бор оила қуришга мажбур бўлди. Бу турмуш ўртоғи ҳам оқила аёл бўлгани учун қизга ўғайлигини билдирмай улғайтирди. Вақти келганда ўз қизидан ҳам аъло қилиб турмушга узатди. Қиз ҳам

ўз навбатида бу аёлни ўз онасидек кўрди. Халқимизнинг сеvimли ёзувчиси вафот этгач ҳам унинг оиласида она-болалик ва опа-укалик ришталари узилмади. Она ҳозир фарзандлари ардоғида яшяпти.

Яна бир оилани яхши биламан. Бу оилада ташқаридан қараганда ҳаммаси рисоладагидек. Ота давлат идорасида масъул лавозимда ишлайди. Болалари ҳам олий маълумотли, ўз ишининг усталари. Бироқ фарзандлар вояга етиб, оила қургач, рўзғори алоҳида бўлгач, ота-онасини йўқламай қўйди. Оила бошлиқлари тарбиянинг қаерида хатога йўл қўйган, олий маълумотли, жамиятда ўз ўрнини топишга интилаётган фарзандларда нега оқибат йўқ? Гап шундаки, оилада она масъулияти билан бир қаторда отанинг ҳам ўз вазифалари бор. Ота бир тараф, она эса бошқа томон бўлиши фарзандларда бепарқлик иллатини шакллантириши барчага аён ҳақиқат.

Устозим бор. Ўғли хизмат тақозосига кўра бошқа вилоятда масъул лавозимда ишлайди. У ҳар куни тонгда ота-онаси билан кўнғироқлашади, улардан дуо олгач, хизматга кетади. Ишдан уйга қайтгач ҳам, албатта волидаи муҳтарамаси билан гаплашади, бугун қандай ишлагани, куни қандай ўтганини айтиб беради. Масофа деган сўзнинг буларга алоқаси йўқдек, меҳр ришталари чамбарчас

ва мустаҳкам боғланган. Ҳадиси шарифларда ҳам яқинларга оқибатли бўлиш, уларни ёлғиз қўймаслик, ёмон кунда мададкор бўлиш лозимлиги ҳақида қайта-қайта уқтирилган.

Оила ҳар бир халқнинг, миллатнинг давомийлигини сақловчи, миллий қадриятлар ривожини таъминловчи, маънан ва жисмонан соғлом ҳамда баркамол авлодни дунёга келтириб, тарбияловчи муқаддас даргоҳдир. Зотан бу муқаддас даргоҳ жамият пойдеворидир. Жамият, давлат фаровонлиги, гуллаб-яшнаши айнан ана шу пойдеворнинг мустаҳкамлигига боғлиқдир. Шу боис мустақилликнинг илк йилларида ноқ оиланинг ижтимоий ҳимояси давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Оилани ҳимоя қилиш, оила аъзоларининг ҳуқуқларини таъминлаш қонунлар билан мустаҳкамлаб қўйилди.

Статистик маълумотларга қараганда, ҳозирги кунда мамлакатимизда беш миллионга яқин оила мавжуд. Ҳар йили ўртача икки юз мингга яқин янги оила вужудга келади. Уларни моддий, маънавий жиҳатдан рағбатлантириш, ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш борасида давомли ишлар амалга оширилаяпти. Афсуски, олиб борилаётган амалий ишларга қарамасдан ҳар йили йигирма мингдан зиёд оила ажралиб кетаяпти. Бу ажралишлар оқибатида минг-минглаб гўдаклар тирик етим бўлиб қолаяпти.

Кузатишларимизга кўра, бугунги талаба ёшларнинг айримлари оила, никоҳ муқаддаслигини тўлиқ англаб етмайди, оилавий ҳаётга маънан тайёр эмас. Демак, биз ёшларни никоҳга, бир оила бўлиб яшашга тайёрлаб боришимиз лозим. Оила олдидаги эрнинг, хотиннинг бурчи, вазифаси нималардан иборат эканлиги, уларнинг ўзаро ва алоҳида ҳақ-ҳуқуқларини фарзандларимизга тушунтиришимиз керак.

Тарбия мураккаб ва узоқ давом этадиган жараён. Бунда тарбиячи бўлган биз, ота-оналар, педагоглар кези келганда улар билан дўст, ҳамфикр, ҳамдард бўла олишимиз керак. Уларнинг орзу-истаклари, келажақдаги режаларидан бохабар бўлишимиз, керак вақтда тўғри йўлга йўналтириб туришимиз даркор. Келажагимиз во-рисларини оилавий ҳаётга тайёрлаш эса ниҳоятда мураккаб вазифа. Ота-она оилада фарзандларига ҳар жиҳатдан намуна бўла олгандагина, ушбу муқаддас даргоҳда тарбия рисоладагидек олиб борилаяпти, дейиш мумкин. Эртага шундай оилада улғайган йигит ёки қиз ҳам ўз оиласида ота-онасидан ўрганган тутумни тутади. Демакки, тарбия жамиятнинг тараққиётида муҳим ўрин тутадиган оила мустаҳкамлигининг асосидир.

Карим НОРМАТОВ,
профессор.

31 май – Халқаро кашандаликка қарши кураш куни

Тамаки чекиш – жуда кенг тарқалган, инсон саломатлиги учун зарарли одатлардан биридир. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотларига кўра, дунёда ҳар олти сонияда ўртача бир киши тамаки чекиш билан боғлиқ бўлган касалликлардан вафот этиши, ҳар йили эса тамаки туфайли турли касалликлардан беш миллион одам ҳаётдан кўз юмиши аниқланган. Агар чекувчиларнинг сони камаймаса, 2020 йилга келиб ҳар йили 10 миллион кишининг умри тамаки туфайли эрта хазон бўлиши, 2030 йилга бориб эса тамаки чекиш бевақт ўлимга олиб келувчи энг хавфли омиллардан бирига айланиши мумкин экан. Чекишнинг инсон саломатлигига зарарли таъсирларини инобатга олиб, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти (ЖССТ) 1988 йилдан бошлаб 31 майни Халқаро кашандаликка қарши кураш куни деб эълон қилган.

УЗОҚ УМР КЎРИШНИ ИСТАСАНГИЗ...

Тамаки чекишнинг ёшлар орасида оммалашиб бораётганлиги, унинг таркибидаги моддаларнинг организмга қанчалик зарарли таъсир этиши тўғрисида етарли маълумотга эга эмаслигини кўрсатади. Шу сабабли ҳам кўпчилик кишилар чекишга ружу қўйиб, онгли ва ихтиёрый равишда ўз организмни зарарлайди ҳамда турли хил касалликларнинг келиб чиқишига ўзи сабабчи бўлади. Кашандалар фақат ўзини заҳарлаб қолмасдан, аτροφидиаларга ҳам жуда катта хавф солади. Улар тамаки чекувчиларга нисбатан кўпроқ заҳарланишади.

Тамаки таркибида никотиндан ташқари 30дан ортик зарарли моддалар бўлиб, улар токсик, мутаген, канцероген таъсирга эга. Тамаки чекилгандан кейин унинг таркибидаги никотин оғиз бўшлиғининг шиллиқ қаватидан тез сўрилиб, қонга осон ўтади. Қон орқали никотин ва бошқа бирикмалар 20-23 сонияда бутун организмга тарқалади. Тамаки тутунининг салбий таъсири оғиз бўшлиғидан бошланиб, трахея ва бронхлар шиллиқ қаватларини шикастлайди. Оқибатда шикастланган нафас

йўлларида касаллик пайдо қилувчи микробларнинг кириши осонлашиб, ҳар хил ўпка касалликларининг ривожланишига олиб келади. Чекувчиларда бронхит ва ўпка эмфиземаси олти маротаба, ҳалқум саратони беш баравар, ўпка саратони тўрт маротаба кўп кузатилади.

Унинг таркибидаги моддалар сўлак безлари билан сўрилиб, ошқозоннинг шиллиқ қаватини шикастлайди ва эрозия, гастрит, яра касалликларини келтириб чиқаради. Чекувчиларда қизилўнғач ва ошқозон саратони уч маротаба кўп кузатилади.

Тамаки таркибидаги никотин таъсирида юрак уриши тезлашади (тахикардия), юрак ритми ўзгаради (аритмия), юрак ва бош миянинг қон томирлари тораяди, артериал қон босимини ошириб, қон таркибини ўзгартиради. Никотин таъсирида юракнинг жисмоний зўриқишларга чидамлиги сусайиб, чекувчи ўз юрагининг уришини сеза бошлайди. Юрак қон-томирлари шикастланиши оқибатида юрак мускулларини ёғ босади. Никотин қоннинг қуюқлашишига, холестерин миқдорининг ошишига

ва тромблар ҳосил бўлишига олиб келади. Бу эса миокард инфарктини келтириб чиқаради. Кўпинча, тамаки чекувчиларнинг қони қуюқ бўлиб, қон айланиши яхши бўлмайди. Кашандаларда қон айланиш тизими касалликлари 2,5 маротаба, тўсатдан юз берувчи ўлим ҳолати 5 маротаба кўп кузатилади.

Тутуни таркибидаги зарарли моддалар жинсий безларга ҳам салбий таъсир кўрсатиши аниқланган бўлиб, мунтазам чекиш эркакларда жинсий заифликка олиб келади. Жинсий безлардаги ўзгаришлар ривожланиши натижасида эркакларда майл заифлаша бориб, жинсий қобилият сусаяди. Чекувчи инсонларнинг жинсий қобилияти чекмайдиган кишиларга нисбатан 10-15 йил олдин йўқолади. Кунига икки қути сигарет чекувчи эркакларда жинсий заиф бўлиб қолиш эҳтимоли чекмайдиган эркакларга нисбатан 40 фоизга юқори, кунига бир қути сигарет чекувчи эркакларда эса жинсий заиф бўлиб қолиш эҳтимоли чекмайдиган эркакларга нисбатан 24 фоизга юқори бўлади.

Никотин организмда витаминлар алмашинувида ҳам салбий таъсир қилиб, С витаминининг қондаги миқдори чекилган пайтда 2-3 баробарга камаяди. Бу эса организмда гиповитаминоз ҳолатига олиб келади. С витамини етишмаслиги оқибатида кўпинча чекувчиларнинг милклари тез-тез қонайди, иммунитетни пасайиб, касалликларга тез чалинувчан бўлиб қолади.

Спиртли ичимликлар ичганда ва овқатлангандан кейин чекишга истак пайдо бўлади. Наҳорда чекиш никотинга ўрганиб қолиш хавфини кучайтиради, сигарет қанчалик эрта чекилса, кун давомида чекишга истак шунчалик кучли бўлади. Чекиш асосан ўсаётган ёш организмга зарарли таъсир қилади. 25-30 ёшгача чекмаган одамларда кейинчалик чекишга ўрганиб қолиш кам кузатилади. Ҳар бир чекилган сигарет одамнинг умрини 5,5 дақиқага қисқартириши мумкин. Кашандаларнинг ўртача умри чекмайдиганларга нисбатан 15 йилга қисқаради.

Тамаки чекишни ташлаш ва юқоридаги хавфли касалликлар келиб чиқишидан сақланиш керак. Чекишни ташлаш учун авваламбор ирода ва чекишни ташлашга хоҳиш бўлиш керак. Чекишни бирданига ташлаш никотинга ўрганиб қолган организмда баъзан турли нохуш ҳолатларни юзага келтириши мумкин. Бундай одамларда бош оғриши, кўнгил айнаши, кайфиятсизлик, тез жаҳл чиқиши, иш қобилиятининг сусайиши каби ҳолатлар кузатилиши мумкин. Бундай ҳолатлар одам саломатлиги учун хавф туғдирмайди ва бир-икки кундан кейин ўтиб кетади. Чекишни ҳар қандай ёшда ва ҳар қандай муддатда ташлаш мумкин. Чекишга қарши курашнинг энг ажойиб воситаси бадантарбия ва спорт машғулоти билан мунтазам шуғулланишдир. Кундалик гимнастика машғулоти, совуқ сув муолажалари, энгил спорт ўйинлари, экскурсия, туризм организмни чиниқтириб, соғлиқни мустаҳкамлайди,

зарарли одатларни тарк этишга ёрдам беради.

Чекишни ташлаганларда уйқунинг яхшиланиши, иштаҳанинг очилиши, эрталабки йўталларнинг йўқолиши, юрак ритмининг маромлашиши, жисмоний зўриқишларга чидамликнинг ошиши, иш қобилиятининг тикланиши ва жинсий фаолликнинг ошиши кузатилади.

Кашандалик биологик жиҳатдан қараганда саратон (рак), юрак қонтомир ва бошқа аъзолар касалликларига сабаб бўлса, гигиеник жиҳатдан қараганда, чекувчи ўз оғизининг зарарлашдан ташқари атроф-муҳитни ҳам заҳарлайди. Психологик жиҳатдан қараганда, инсон хотирасининг энг ашаддий душмани никотиндир. Кашандалик, бир лаҳзалик роҳатланиш эвазига саломатликни бой беришдир. Бу офат ўтмишда тарқалган даҳшатли эпидемиялар каби ҳалокатлидир. Шу сабабли ҳам ички ишлар идоралари ходимлари орасида бу иллатга қарши курашиш, унинг оқибатида келиб чиқадиган касалликларнинг олдини олиш мақсадга мувофиқдир.

Бу борада республика Ички ишлар вазирлиги раҳбарияти томонидан бир қатор чора-тадбирлар кўрилиб, улар асосида кенг қамровли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, тизимда фаолият кўрсатаётган умумий амалиёт шифокорлари томонидан жойларда чекишнинг инсон организмга салбий таъсири тўғрисида маъруза ва суҳбатлар ўтказилмоқда.

Ходимлар орасида чекишга қарши олиб борилаётган чора-тадбирларни кучайтириш бугунги кун талабидир. Саломатлик ўз кўлингизда, уни бой бериб қўйманг! Чекишга қарши курашиш кун муносабати билан «Тамаки-сиз – бир кун» шиори остида ўзимиз, оила аъзоларимиз ва аτροφимиздаги инсонларнинг соғлигини тамаки тутуни зараридан асрайлик!

**Кенжабой ИСМАИЛОВ,
ИИБ Тиббиёт бошқармаси
бўлим бошлиғи ўринбосари,
майор.**

Хориж тажрибаси

(Давоми. Бошланиши ўтган сонда).

Провинция полицияси шахсий таркибининг сонига кўра ҳам, ҳудудий қамровига кўра ҳам Таиланд полициясининг энг йирик тузилмаси ҳисобланади. Фақат мамлакат пойтахти ва шаҳар атропофи, шунингдек чегара вилоятлар ҳудудигина унинг тасарруфига кирмайди. Ушбу тузилма ҳарбий округлар тамойилидан келиб чиқиб минтақаларга бўлинган. Провинция полицияси ходимлари қонунларнинг бажарилишини кузатиб борадилар ва ҳар бир шаҳар-қишлоқда ҳокимият вакили ҳисобланадилар. Провинция полицияси раҳбари бевосита Таиланд полицияси Бош комиссарига бўйсунди.

Таиланд Қироллиги полициясининг таълим бўлими тизимга сўнгги талаблар асосида малакали кадрлар тайёрлаб бериш, полициячиларга ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолиятининг энг янги усулларини ва замонавий қуроллардан фойдаланиш кўникмаларини ўргатиш учун жавоб беради. Полиция академияси, Терговчилар тайёрлаш маркази, Бангкок полицияси мактаби, шунингдек Провинция полициясининг ўқув-машқ марказлари ушбу бўлим тасарруфидадир. Бундан ташқари, таълим бўлими чегара-патруль полицияси ходимларининг амалий кўникмаларини мустаҳкамлайдиган бир нечта машқ лагери фаолиятини ҳам назорат қилади.

Сайёҳлик полицияси ходимлари гарчи полиция формасида юришса-да, деярли ҳеч қандай ваколатга эга эмас. Уларнинг вазифаси асосан ўғрилик, талончи-

ТАИЛАНД ҚИРОЛЛИК ПОЛИЦИЯСИ: ТАРИХИ, ТУЗИЛИШИ ВА ИШ УСУЛЛАРИ

лик каби жиноятлардан жабр чекканларнинг аризалари асосида суғурта компаниялари учун ҳисобот тузишдан иборат. Бундан кўра жиддийроқ ҳолатларда эса ишни пойтахт полициясига топширишади. Сўнгги пайтларда сайёҳлик полицияси сафига Таиландда яшаётган чет эллик фуқаролар ҳам қабул қилинмоқда. Сайёҳлик полицияси ўзининг ўқув марказига эга.

Бангкок полицияси пойтахтда ва унинг атропофида ҳуқуқ-тартибот таъминланиши

учун масъул. Ушбу полиция тузилмасига полиция генерал-майори унвонидаги комиссар раҳбарлик қилади. Унинг олти нафар ўринбосари бор. Бангкок 40 та полиция участкасига бўлинган. Ҳар қайси участкада кечаю кундуз патруллик ташкил этилган. Пиёда патруллар бутун шаҳар ҳудудини назорат қилишади. Бундан ташқари, авто-мотопатруллар, кинологлар ҳам фаолият кўрсатишади. Пойтахтда осойишталикни таъминлашга қўриқлаш, йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматлари, вояга етмаганлар билан ишлаш бўлими ходимлари ҳам ўз ҳиссасини қўлишади. Йўл полицияси, шунингдек қиролни ва Таиландга ташриф буюрган юксак мартабали меҳмонларни отлик эскорт ва фахрий қоровул билан ҳам таъминлайди, оммавий тартибсизликларга чек қўяди, ноқонуний намоийшларни тарқатиб юборади.

Бошқа кўплаб мамлакатларнинг полицияларидан фарқи равишда, Таиланд Қироллик полициясида кичик турдаги юк автомобиллари – пикаплар ва қийин жойлардан ўтишга мўлжалланган спорт машиналаридан кенг фойдаланилади. Бу, айниқса, транспорт ҳаракатланиши қийин

бўлган провинцияларда хизмат ўтайдиган полициячиларга жуда қўл келади.

Йўл ҳаракатини тартибга солиш ва шаҳар шароитида патруллик қилиш учун «Седан» русумидаги энгил автомобиллардан ва мотоцикллардан фойдаланилади. Йўл полицияси экипажи рафдор, алкогольни нафасга қараб аниқловчи мослама ва дастлабки ёрдам кўрсатиш воситалари билан таъминланади. Таиланд полицияси ходимлари велосипеддан тортиб вертолётгача бўлган транспорт воситаларидан, ҳатто қайиқлардан ҳам фойдаланишади.

Таиланд Қироллик полициясига тегишли транспорт воситалари қайси минтақага ва соҳавий хизматга қарашлигидан келиб чиқиб тамғаланади. Масалан, пойтахт полицияси автомобиллари оқ ва қора рангга бўялади. Провинция полицияларига тегишли машиналар эса оқ ва тўқ қизил тусда бўлади. Йўл полицияси автоуловлари тўқ қизил ва сариқ рангга бўялади.

Мамлакат полициячиларининг хизмат кийими ниҳоятда ўзига хос. Уларнинг формаси бир томондан қайси соҳага тааллуқли эканини, иккинчи томондан эса ҳудудий қарашлиликни акс эттиради. Умуман олганда, уларнинг кийими кўпроқ ҳарбийларнинг формасига ўхшаб кетади. Бу, айниқса, бошқа мамлакатларнинг полициячилари билан қиёслаганда яққол кўзга ташланади.

Интернет материаллари асосида тайёрланди.

Кирариқ қишлоғининг кенг чеккасида жойлашган Олтинтепа қадимий харобасига археологларнинг навбатдаги гуруҳи келганида май ойи охирида қолганди. Гуруҳ раҳбари ёш илмий ходимларга хароба ўрнида қадимда кичик бир шаҳарча бўлгани, ёнидан сой оқиб ўтгани, кенг яйловга туташгани учун деҳқончилик, чорвачилик ривожланганини айтиб, қазилма ишлари пайтида топиладиган ҳар бир ашё муҳим аҳамиятга эга эканини таъкидлади. Кейин ходимларга алоҳида-алоҳида вазифа берди. Икки йигитга харобанинг орқа томонига ўтиб, этак томондан қазиб кераклигини тушунтирди.

– Қазилган тупроқни албатта галвирдан ўтказинглар, – дея огоҳлантирди белкурак кўтариб кетаётган йигитлар ортидан.

Ёш ходимлар айтилган жойга келиб қазилма бошламоқчи бўлиб турганларида улардан бири озгина чўкиб қолган жойни кўрди ва шеригига юзланди:

– Ўтган йили келганмидингиз, бу ерда қазилма ишлари олиб борилганмиди?

– Менимча, икки йилдан бери ҳеч ким келмаган, ҳамма Тупроққўрғон билан овора, – деди шериги бамайлихотир.

– Нега бўлмаса, анави ер чўкиб кетган? – сўради худди сабзи кўмилган ўра каби кўриниш олган жойга имо қилиб.

– Балки, эски хандақ бўлса, чўккандир.

– Келинг, яхшиси, домлани қақрайлик.

Профессор манзарани кўриб бироз ўйланиб турди:

– Бирор нарса чиққунича қазиб кўринглар-чи, – деди.

Йигитлар эҳтиёткорлик билан қазилма бошлади. Улардан бирининг белкураги қаттиқроқ нарсага урилди. Қўли билан ўша жойни тозалашга, бирданга ҳайрат ва кўрқув аралаш деди:

– Ия, одам суяги!

– Шошманг, кўринг-чи, анави ялтираётган нима экан?

– Телефон, – деди жингалак сочили йигит уяли телефонни оларкан.

– Қадимда ҳам уяли телефон бўлган экан-да, – деди кулиб профессор билан бирга келганлардан бири.

Профессор йигитларга ишни тўхтатишни буюрди:

– Бу уч-тўрт ой аввал кўмилган жасад, милицияга хабар бериш керак. Телефонни ҳам жойига қўйинглар.

Тергов-тезкор гуруҳи жасадни кавлаб олди. Экспертлар у ўттиз ёшлардаги йигитники эканлигини, кўкрагига ўткир тигли буюм билан жароҳат етказилганини аниқлашди. Воқеа жойига туман прокурори ўринбосари Ж. Комилов, туман ИИБ бошлиғининг биринчи ўринбосари, подполковник Т. Абдуллаев етиб келди.

– Демак, жиноятни очишда бизга асқотадигани мана шу телефон, – деди туман прокурори ўринбосари. –

Биринчи навбатда телефон компаниясидан уяли телефон рақами қачон, кимнинг номига олинганини аниқлаш зарур. Тергов жараёни тўғрисида мунтазам ахборот бериб турунлар.

Туман ички ишлар бўлимида ИИБ бошлиғи раҳбарлигида тезкор йигитлиқ ўтказилиб, жиноят ишини юритиш тергов бўлини маси катта терговчиси, майор А. Темиров зиммасига юклатилди ва тегишли ходимлар бириктирилди.

– Жасад навқирон йигитники, телефон рақами, олинган маълумотномага кўра, шу йилнинг январь ойида саксон

Капитан Одилов безовта қилгани учун узр сўраб, туман ИИБ томон ошиқди.

– Бу телефонда гаплашадиган гап эмас, эртагаёқ ҳарбий қисмга бориш учун йўлга чиқасиз, – деди майор А. Темиров. – Иложи борича тўлиқ маълумот олиб келишга ҳаракат қилинг.

Ҳарбий қисм командири вазиятни тушуниб, дала машғулотида юрган оддий аскар Алимовни тезда чақиртириб келди.

– Бувам билан февраль ойининг бошида кўшни вилоятга кўпқарига боргандик, – деди Алимов. – Бир чаван-

– Жўра чавандознинг уйига бориб, суриштириб кўриш керак. Балки, хотини, уйдагилари билар, телефон кимда қолганини.

Дарвозаси олдида ички ишлар ходимини кўрган Жўра чавандознинг хотини кутилмаган ташрифдан бироз ҳадиксираб қолди. Шу боис капитан Одилов аввалига телефон ҳақида оғиз очмай, эрининг қаерда эканлигини сўради. Хорижга кетганини эшитгач, муддаога кўчди.

– Телефонни ким берганини айтиб, жуда хурсанд бўлгандилар, – дея гап бошлади Жўравойнинг хотини. –

кўпқарига бориб от миниб келдилар. Ўзларида йўқ хурсанд эдилар:

– Мана, мен ҳам отли бўлдим, бир кекса чавандоздан насиёга олдим. Қара жуда учқур, энди улоқни мендан ҳеч ким ололмайди, – дедилар отни силаб сийпалаб. – Пулини соврин ютиб тўлайман.

Чиндан ҳам ишлари юришди. Улоқ чопиб, ҳар гал бир даста пул, гилам, қўй, эчкилар олиб кела бошладилар. Рўзгоримизга барака кириб қолди. Отнинг қарзидан ҳам узила бошладик. Бу орада қайнағам билан овсиним келиб жанжал кўтаришди. Машина олмоқчи экан, пули етмаётганмиш. Эрим ёзда деҳқончиликдан тушган даромаддан тўлайман, деб туриб олдилар. Қайноғам билан овсиним йўқ, отингни сотиб тўлайсан, бўлмаса милицияга берамиз, деб дўқ уришди.

Улар кетгандан кейин Жўра акам:

– Хорижга ишга кетмасам, барибир булар мени тинч қўймайди, – дедилар.

– Қиш-қировли кунда қаёққа борасиз, мен отам билан гаплашиб кўрай, иложини топармиз, – дедим.

– Йўқ, бормайсан. Отни бир танишимга ташлаб кетаман, эвазига қарзга пул беради, кузгача ишлаб келсам, ундан ҳам кутуламан, – дедилар мени юпатиб.

Орадан тўрт кунлар ўтиб яна кўпқарига кетдилар. Эртасига кечки пайт дарвозамиз тақиллади, чиқсам бир киши турибди. Саломлашиб:

– Жўра чавандознинг уйи шуми? – деб сўради ва тасдиқ ишорамдан кейин бир халтани менга узатиб:

– Жўравойнинг ўзи хорижга кетадиган бўлиб қолди, шу бугун Тошкентдан самолёт бор экан, отини сотди, пулнинг бир қисмини уйга бериб қўйинглар, деб тайинлаганди, – деди-ю, тезда машинасига ўтириб жўнаб кетди.

– Қанақа машина эди? – сўради шошилиш капитан.

– Янглишмасам «Жигули» эди, ичида яна бир киши ҳам кўринди. Қачон, қаерга кетдилар деб сўрамоқчи бўлгандим, улгурмадим. Эртаси куни қайнағамнинг қарзини олиб бориб бердим. Мана, шунга ҳам уч ойдан ошди, на хат бор, на хабар.

– Хавотирланманг, хабар бериб қолар, – деди тезкор вакил аёлни тинчлантириш мақсадида. – Биласизми, биз хорижга кетганларни қидириб ходимларни жўнатаёلمиз, эрингизнинг сурати бўлса, беринг, балки учрашиб қолар.

Аёл ниманидир сезгандай ходимга қаради. Кейин ичкарига кириб, эрининг тулпори ёнида туриб тушган суратини олиб чиқди.

– Айтганингиздай жонивор жуда чиройли экан, учқурлиги шундоқ кўриниб турибди, – деди Одилов ва хайрлашиб чиқиб кетди.

(Давоми бор).

Садриддин ШАМСИДДИНОВ.

СИРЛИ ҒУВОҲ

Детектив

ёшли отахоннинг номига расмийлаштирилган экан, – деди майор А. Темиров. – Капитан Одилов, сиз телефон компанияси берган маълумотдаги манзил бўйича шуғулланасиз. Профилактика инспектори Каримқулов эса февраль ойида Олтинтепа томонга кимлар боргани ҳақида ахборот тўплайди.

Майор Темировдан тегишли топшириқларни олган ходимлар тезда ишга киришдилар.

Капитан Одилов уяли телефон рақамини олган кишининг уйига борди. Уни эллик ёшлардаги киши қарши олди. Тезкор вакилнинг муддаосини эшитиб бир хўрсиниб олди-да:

– Сиз йўқлаб келган одам мени отам бўлардилар, Эргаш чавандоз дейишарди. Бандаликни бажо қилганларига икки ойча бўлди, – деди.

Капитан Одилов бироз ўнғайсизланиб, таъзия билдирди ва нима учун келганини айтди.

– Отам телефондан кўпма фойдаланмадилар, – деди унинг ўғли. – Саксон ёшга тўлган кунларида кенжа ўғлим совға қилганди. Икковлари кўпқарига борганларида бир чавандоз йигитга эсдаликка берган эканлар.

– Ўша чавандоз йигит кимлигини биласизми?

– Йўқ, мен кўрган эмасман, кенжа ўғлим билиши мумкин. Лекин у ҳозир армияда.

доз йигит голиб бўлди. Ўзи жуда келишган, худди спортчиларга ўхшайди. Бувам менга уни кўрсатиб, ҳақиқий чавандоз мана шунақа бўлади, дедилар. Кейин уни чақиртирдилар.

– Отанга раҳмат, азамат йигит экансан, улоқни ҳечам қўлдан берма, – деб ёнларидан уяли телефонини олиб унга бердилар.

Йигит телефонни олди-да, бувамга миннатдорлик билдириб, от чоптириб кетди.

– Ўша чавандознинг исмини, қаерлик эканини биласанми?

– Лочин деб чақирилганини эшитдим. Лекин қаерда яшашини билмайман, сўрамадим ҳам.

Тезкор вакил Одилов аскар йигитдан яна бир-икки нарсани сўраб, кейин ортига қайтди.

– Ўртоқ майор, Эргаш чавандознинг яқин дўстларини суриштириб кўрдим. Дўстмурод полвон дегани бор экан. У киши ўша чавандоз йигитнинг кимлигини айтиб берди. Айтишича, йигитнинг исми Жўра, Лочин эса отининг лақаби экан. Уч ойлар аввал чет элга ишлагани кетган, дейишди, – дея ҳисобот берди профилактика инспектори, катта лейтенант Каримқулов.

– Қизик, йигит чет элга кетган бўлса, телефон кимда қолган? Жасад кимники? – бироз ўйланиб турди майор.

Ўзлариникини менга бердилар, лекин ўша телефонни ҳеч қўлларидан қўймадилар. Чет элга бирга олиб кетган бўлсалар керак.

Сўнг оғир тин олиб, сўзида давом этди:

– Қайната-қайнанамдан икки ўғил, уч қиз қолишган. Жўра акам оилада кенжаси бўлгани учун туғилиб ўсган хонадон уларга қолиши керак эди. Аммо қайнағам билан овсиним чолу кампирдан кейин бизни чиқиштиришмади. Уларнинг олти нафар фарзанди бор. Доим сенларнинг иккитагина фарзандинг бор, харажатларинг кам, уй солиб чиқиб кетларинг, деб жанжал қилишарди. Охири эрим қишлоқ фуқаролар йиғинига чиқиб, аҳволни тушунтирдилар. Оқсоқол қишлоқ четида участкага ажратилаётган ерлардан бизга ҳам берди. Бир амаллаб икки-уч хонали уй қуриб олдик. Қиш яқинлашиб қолгани учун ўтин-кўмир ғамлаш керак бўлди. Жўра акам қайнағамдан ёрдам сўрабдилар, улар фоизи билан қарз берибди. Қишдан амаллаб чиқиб олиб, далада иш бошладик. Деҳқончилигимиз яхши бўлиб, қарздан қутулдик, аммо фоизи қолди. Бир куни қайнағам билан овсиним келиб, қарзнинг фоизи ҳар ойда ошиб борапти деб бўйнимизга катта қарз қўйиб кетди.

Янги ҳовлига кўчиб келганимиздан кейин бир гал

Жиноятга жазо муқаррар

Оламдаги жамики жонзотлар орасида фақат одамзодгина ўзига хос сифатлар билан зийнатланган. Унга ақл ва тафаккур инъом этилган. Таассуфки, ҳаётда ақл-заковат билан эмас, аксинча, нафс йўриғи-ла иш кўрадиган, мол-дунё ортириш мақсадида нопок йўлга кирадиган инсонлар ҳам учраб туради. Улар орасида ҳаётимиз беазаги, кўрки бўлмиш аёлларнинг борлиги янада ачинарлидир.

Назира (исмлар ўзгартирилган) олий ўқув юртини тамомлаганидан сўнг ўзи туғилиб ўсган қишлоқдаги мактабда жисмоний тарбия фанидан ўқувчиларга сабоқ бера бошлади. Аввалига болаликдаги орзусига эришганидан мамнун ҳолда, танлаган касбига бор меҳрини бериб, янги-янги орзулар сари интилган бу қизнинг юриш-туришида, ўзини тутишида кейинчалик ўзгаришлар сезила бошлади. Бу салбий ўзгаришлар бора-боранинг дунёқарашини тубдан ўзгартириб, жиноят кўчасига кириб қолишга туртки бўлди.

... Муқаррам опа – Назиранинг ён қўшниси. Бир неча йиллардан

буён кинна солиш билан шуғулланиб келади. Дарвозаси олдида ҳар доим тумонат одам: кўшни қишлоқлардан ўнлаб одамлар ташриф буюради. Улар орасида ҳатто кўшни вилоятлардан келганлари ҳам бор. Шубҳасиз, улар қуруқ қўл билан келишмайди...

Бу Назиранинг эътиборидан четда қолмади, ҳасад уйғонган юрагига гўлгула сола бошлади. Ҳарас ниятини шу пайтгача бирор тайинли ишининг бошини тутмаган жияни Хуршид билан ўртоқлашди. Табиийки, бу таклиф жиянига мойдек ёқиб тушди.

Хола-жиян ҳамтовоқлар режа тузиб, тонг саҳарда уни бажаришга киришдилар: соат

ЮЗИ ШУВУТ, БОШИ ХАМ

олтиларда кинначи аёлнинг дарвозасини тақиллатишди. Муқаррам опа кутилмаган ташрифдан чўчиб уйғониб, дарвоза эшигини очди. Юзига ёпинчиқ ўраб олган «бемор» аёл ва уни етаклаб келган йигитни танимаган бўлса ҳам, уйига таклиф қилди. Ўзи эса бошқа хонадан муолажа учун зарур бўлган анжомларини олиб келиш учун чиқиб кетди. Буни кутиб турган Назира жиянига буюрди:

– Айни вақти, Хуршид! Тез бўл, энди пул ва тилла тақинчоқларни излайлик.

Нияти бузуқ «меҳмонлар» хонанинг ҳар бир бурчагини титкилаб чиқишди. Лекин арзирли бирор нарса тополмаганларидан сўнг хонага кираверишдаги даҳлизда Муқаррам опанинг қайтишини кутиб туришди. Даҳлизга кириши биланоқ Хуршид тезда унинг ҳам қўлоғини боғлади, бақирмаслиги учун оғзига латта тикди.

уриб жароҳат етказди. Яширинча олиб келган пичоғини ўқталди, ўлдириниш билан кўрқитиб, пул, қимматбаҳо буюмлар ва тилла тақинчоқларини талаб қилди.

– Ойи, нима гап, тинчликми?

Ётоқхонасидан уйқураганча чиқиб келган Мадина босқинчиларни кўриб кўрққанидан чинқириб юборди. Хуршид тезда унинг ҳам қўлоғини боғлади, бақирмаслиги учун оғзига латта тикди.

Ҳайҳотдек хонадонда Муқаррам опа ва қизидан бошқа ҳеч ким йўқлиги учун босқинчилар уйнинг ҳамма хоналарини бамайлихотир ағдар-тўнтар қилишди. Сўнг кўзга кўринган қимматбаҳо буюмлар, компьютер жамланмаси, 200 АҚШ доллари, хуллас, тўрт миллион сўмликдан зиёд ҳар хил турдаги мол-мулкни олиб, кўздан ғойиб бўлишди...

Воқеадан хабар топган ички ишлар идоралари ходимлари зудлик билан тезкор тадбирларни амалга оширишди. Натижада шу куннинг ўзидаёқ жиноятчилар қўлга олинди. Энди Назиранинг пичоқ кўтарган нозиккина қўлларини ўзи ҳавас қилган қимматбаҳо тақинчоқлар, билакузуклар эмас, кишан «беазаб» турибди.

Бахтиёр РАҲМАТОВ,
катта лейтенант.
Бухоро вилояти.

Қилмиш – қидирмиш

ЎЙЛАМАЙ БОСИЛГАН ҚАДАМ

– Дадаси, илтимос, машинангизни уйга ташлаб кетинг.
– Қизиқмисан, нега ташлаб кетарканман, дўсту душманнинг олдида мен ҳам бир гердайиб юрай, ахир!

– Ташқарида янгам чақир-япти, уйга қайтаркансиз.
– Бўпти. Сен жиянингни топ, мени машина олдида

қўярда-қўймай уни уйи яқинида қолдириб, ўзи рулга ўтирди. Транспорт воситасини бошқаришда етарли малакага эга бўлмаган, устига устак маст ҳолатдаги Умиднинг бошқарувида «Дамас» бир амаллаб жойидан кўзгалди. Сўнг йўлнинг гоҳ у, гоҳ бу томонига ўтганча йўлда давом этди. Шу пайт қарама-қарши томондан бир кишининг қораси кўринди. Унинг йўл четига қочиб ўтганини англолмаган Умид ҳам машина чамбарагини ўша томонга буриб юборди...

Бошидан қон оқиб хушсиз ётган одамни Умид дарҳол таниди. У ўзининг синфдоши Нурилла эди. Бундай пайтда жабрланувчига биринчи ёрдам кўрсатилиб, зудлик билан шифохонага олиб борилиши лозим. Бироқ...

– Машинага ўтир, кетамиз,
– деди Умид кўрқувдан дағдаг титраб турган хотинига.
– Ўлиб қолса-чи, ёрдам берсак бўлмайдим...

Аёлнинг гапи яна эътиборсиз қолди. Умид машинасини елдек учуриб кетди. Нурилла эса воқеа жойда ҳаётдан кўз юмди.

Умидбек ўйламай босган қадамнинг нотўғри эканини ички ишлар идорасига келгандагина тушуниб етди. Аммо энди кеч эди.

Обид ҒОЙИБКУЛОВ,
капитан.
Иномжон РАҲИМХУҲАЕВ,
сержант.
Сурхондарё вилояти.

Умид (исмлар ўзгартирилган) хотинининг зорланишларига қулоқ тутмади. Ҳали бўёқ ҳидлари кетиб улгурмаган «Дамас»ини ҳайдаб, ёнига ўғлини ҳам ўтқизди-да, тўйхонага йўл олди. Зарнигор уларни кузатиб қўяркан, негадир кўнглидаги ғашлик ҳечам тарқамди. «Ишқилиб, бирон қор ҳол бўлмасин-да. Эсон-омон бориб келишсин», деган фикр ўтди беихтиёр хаёлидан.

Умид машина сотиб олганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Ҳайдовчилик гувоҳнома-си йўқлигига қарамасдан, маҳаллада бўлсаям ҳайдаб

юраверди. Йўлда учраган таниш-билишларининг «муборак бўлсин» деган маънода бош ирғаб кўйишлари уни янада ғурурлантириб, тезликни оширарди. Шу кун ҳам хотинининг гапига парво қилмай тўйхонага машинасида борди.

... Тун яримлаб қолди. Лекин базм давом этапти, ўйинкулгу авжида. Умиднинг кайфияти чоғ, улфатлари узатган қадаҳларнинг биронтасини ҳам қайтаргани йўқ. Шу пайт унинг олдида жияни Султон келиб чеккароққа ўтишини илтимос қилди.

кутиб турунлар. Ҳозир чиқаман.

Умид улфатлари билан хайрлашиб, гандираклаганча кўчага чиқди. Тўйхона ёнида машиналар кўплиги учун Султон рулга ўтирди. Катта йўлгача ҳайдаб боргач, Умид жиянига бўйруқ оҳангида шундай деди:

– Бўлди жиян, тўхтат! Бу ёғига ўзим ҳайдаб кетаман.
– Тоға, ҳозир мастсиз, уйингизгача олиб бориб қўяман. Қайтишда пиёда келаверман, бир қадам жой-ку.

Умид жиянининг гапини эшитишни ҳам истамасди.

ҚАЕРДАСИЗ, АМИРХОННИНГ ЯҚИНЛАРИ?

Тошкент вилояти ИИБ ҲООБ Вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказига 2015 йилнинг 5 май куни Зангиота тумани ИИБ ҲООБ ВЕЎН ва ҲПБ ходимлари томонидан қаровсиз юрган тахминан 13 ёшлардаги ўзбек миллатига мансуб бўлган ўғил бола олиб келинди.

У билан олиб борилган дастлабки суҳбатда исмини **Амирхон**, фамилиясини **Ҳасанов**, отасининг исмини **Бурхон** деб айтган. Ота-онаси ва яқин қариндошлари ҳақида ҳеч қандай маълумотга эга эмас.

Белгилари: бўйи 125-130 см, озғиндан келган, юзи чўзиқроқ, бурни думалоқ, сочи калта, қора, кўзлари қора, қошлари сийрак, қора.

Алоҳида белгиси: дудуқланиб гапирди.

Кийимлари: эгнида кўк рангли кўйлак, оқ рангли шим, оёғида жигарранг кроссовка бор.

Амирхоннинг ота-онаси, яқинлари Тошкент вилояти ИИБ ҲООБ ВЕИҲЭКМга мурожаат этишлари мумкин. Манзил: Янгийўл шаҳри, Бирлик кўчаси. Телефонлар: (0-370) 602-40-11, 602-13-28.

Спорт *** Спорт *** Спорт *** Спорт *** Спорт *** Спорт *** Спорт *** Спорт *** Спорт

Республика ИИБ ҳузуридаги «Кўриқлаш» бирлашмаси раҳбарияти томонидан ходимларнинг касбий ва жанговар тайёргарлигини изчил ошириб бориш мақсадида амалга оширилаётган ишлар, яратилаётган кенг имкониятлар, айниқса, эътиборлидир.

Шу мақсадда турли кўрик-танловлар, спорт мусобақалари ўтказилиб келинаёпти. Яқинда Бухоро шаҳрида мамлакатимиз ички ишлар идоралари ҳузуридаги кўриқлаш хизмати жамоалари ўртасида кўрик-танловнинг республика босқичи бўлиб ўтди.

Тадбирни республика ИИБ ШТБХ бошлиғининг ўринбосари, полковник А. Усмонов очиб, ходимлар саломатлигининг мустаҳкамлаши ва хизмат самарадорлиги ошишида бундай мусобақаларнинг аҳамияти ҳақида тўхталиб ўтди. Тантанали спорт байрамида вилоят ҳокими М. Эсанов, ИИБ ҳузуридаги «Кўриқлаш» бирлашмаси бошлиғи, полковник Т. Наджимов, вилоят ИИБ бошлиғи, полковник Ш. Ўринов ва бошқалар иштирок этиб, мусобақа қатнашчиларига омад тилашди. Шундан сўнг кўриқлаш хизматининг Қорақалпоғистон Республикаси ИИБ, Тошкент шаҳар ИИББ ҳамда вилоятлар вакиллари «Энг яхши кўриқлаш отряди командири ўринбосари», «Энг яхши кўриқлаш взводи командири», «Энг яхши кўриқлаш

хизмати милиционери», «Энг яхши кўриқлаш хизмати ходимаси» номинациялари бўйича ўзаро баҳс олиб боришди.

Иштирокчилар жисмоний тайёргарлик бўйича, тест синовларини топширишда, қуролни қисмларга ажратиш ва йғиш, амалий ўқ отиш машғулотларини бажаришда маҳоратларини намойиш этишди. Кўрик-танловнинг «Энг яхши кўриқлаш хизмати милиционери» номинациясида Қорақалпоғистон Республикаси Хўжайли тумани ИИБ ҳузуридаги туманлараро кўриқлаш бўлими милиционери, сафдор Зафар Алламов

КЕСКИН ВА МУРОСАСИЗ ЎТДИ

жант Моҳир Омонов **биринчи ўринни** банд этган бўлса, **иккинчи ва учинчи ўринларни** Наманган вилояти ИИБ ҳузуридаги кўриқлаш бошқармаси 1-алоҳида милиция батальони взвод командири, сержант Файзулло Нурматов ҳамда Хоразм вилояти ИИБ ҳузуридаги кўриқлаш бошқармаси алоҳида милиция отряди взвод командири, кичик сержант Жасурбек Курбонов эгаллади.

Шунингдек, «Энг яхши кўриқлаш отряди командири ўринбосари» номинациясида **биринчи ўрин** Навоий вилояти Учқудук тумани ИИБ ҳузуридаги кўриқлаш бўлими отряд командирининг ўринбосари, лейтенант Муроджон Тоштемировга насиб этди. Сурхондарё вилояти Термиз тумани ИИБ ҳузуридаги кўриқлаш бўлими отряд командирининг ўринбосари, майор Шавкат Бўриев **иккинчи** ва Наманган вилояти ИИБ ҳузуридаги кўриқлаш бошқармаси 1-алоҳида милиция батальони отряд командири ўринбосари, катта лейтенант Бобир Сайдуллаев **учинчи ўринни** қўлга киритди.

«Энг яхши кўриқлаш хизмати ходимаси» номинацияси ўртасидаги беллашувлар ҳам қизиқарли ва мурасасиз кечди. Унда Бухоро вилояти ИИБ ҳузуридаги кўриқлаш бошқармаси канцелярия бошлиғи, сержант Малоҳат Бозоровага тенг келадиган рақиб топилмади. **Иккинчи ва учинчи ўринлар** Тошкент вилояти Олмалик шаҳар ИИБ ҳузуридаги кўриқлаш бўлими взвод командири, кичик сержант Карина Касимова ҳамда Жиззах вилояти Пахтакор тумани ИИБ ҳузуридаги туманлараро кўриқлаш бўлими иш юритувчи-милиционери, сафдор Гулчеҳра Мамарасуловага насиб этди.

Мурасасиз ва қизиқарли кечган кўрик-танловда умумжамоа ҳисобида Бухоро вилояти жамоаси **биринчи**, Сурхондарё вилояти ва Қорақалпоғистон Республикаси ИИБ жамоалари **иккинчи**, Тошкент шаҳар ИИББ жамоаси **учинчи ўринни** қўлга киритди. Уларга диплом, кубок ва компьютер жамланмаси берилди. Шунингдек, шахсий биринчилик голиблари ҳам медаллар ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Мирзокул АҲАДОВ.
Бухоро вилояти.

Суратда: мусобақадан лавҳа. Истам АДИЛОВ олган сурат.

Кўнкураш

МЕЗБОН ЖАМОА ГОЛИБ

Самарқанд шаҳрида ўсмирлар ўртасида ёнғин ўчириш амалий спорти бўйича мамлакат чемпионати ўтказилди. Уч кун давом этган мусобақада Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар ҳамда Навоий кон-металлургия комбинати жамоалари қатнашди.

Иштирокчилар чемпионатнинг дастлабки кунда 4x100 метр масофага эстафета мусобақаси бўйича беллашдилар. Унда белгиланган масофани 65,43 сонияда босиб ўтган мезбон жамоа аъзолари биринчи ўринни эгаллади. Кейинги ўринлар эса Бухоро ва Андижон вилоятлари жамоаларига насиб этди.

Мусобақанинг иккинчи кун 100 метрга тўсиқлар оша югуриш бўйича шахсий ва жамоавий баҳсларга старт берилди. Жамоавий ҳисобда бухоролик ёш ёнғин ўчирувчиларга тенг келадиган рақиб топилмади. Қорақалпоғистон Республикаси жамоаси иккинчи, Самарқанд вилояти жамоаси учинчи ўринни қўлга киритди. Катта ёшдаги ўсмирлар ўртасида бухоролик М. Саидов, ўрта ва кичик ёшдагилар ўртасида қорақалпоғистонлик М. Забиров ҳамда А. Эсенбаев шахсий кўрсаткичлар бўйича голиб деб топилди.

Ишғол қилиш нарвонида ўқув минорасига кўтарилиш бўйича беллашувлар чемпионатнинг учинчи кун бўлиб ўтди. Жамоавий ҳисобда мусобақа мезбонлари – Самарқанд вилояти жамоаси белгиланган топшириқларни ҳамма рақибларидан тез ва аниқ бажаришди. Андижон вилояти ва Қорақалпоғистон Республикаси жамоалари эса кейинги совринли ўринларга муносиб кўрилди.

Шундай қилиб, умумжамоа ҳисобида Самарқанд вилояти жамоаси зафар кучган бўлса, бухороликлар иккинчи, қорақалпоғистонлик ва андижонлик ўсмирлар учинчи ўринни қўлга киритди.

С. ОТАМУҲАМЕДОВ,
капитан.

ИИБ Қоровул қўшинлари ўқув-дала машқ майдонида кўпкураш мусобақалари бўлиб ўтди. Қоровул қўшинлари ҳарбий қисмларидан 22 нафар кинолог ўзларига бириктирилган хизмат итлари билан қатнашган мазкур мусобақаларда иштирокчилар касбий маҳорати ва жанговар тайёргарликларини намойиш этишди.

МАҲОРАТ СИНОВИ

Мусобақада қатнашчилар умумий курс тайёргарлиги, из бўйича ишлаш, хизмат биатло-

ни, тўсиқли йўлакни босиб ўтиш, портловчи моддаларни қидириш, гиёҳвандлик моддаларини саккизта йўналиш бўйича ўз маҳоратларини синовдан ўтказишди. Жумладан, подполковник Илҳомжон Ортиқов командирлик қилаётган ҳарбий қисм шарафини «Бастик» лақабли хизмат ити билан ҳимоя қил-

ган сержант Каримбек Асанов гиёҳвандлик моддаларини топиш йўналишида муваффақият қозонди. Хизмат биатлони тури бўйича эса подполковник До-ниёр Тўйчиев командирлик қилаётган ҳарбий қисмдан кичик сержант Собир Бекмуродов «Варна» лақабли хизмат ити билан биринчи ўринни эгаллади. С. Бекмуродов, шунингдек, мусобақанинг барча шартлари бўйича юқори кўрсаткичларни қайд этиб, биринчи даражали диплом ва медаль билан тақдирланди.

Ҳарбий қисмлар микёсида подполковник Азамат Қулмонов, қўшилмалар микёсида подполковник Зафар Юлдошев раҳбарлигидаги ҳарбий қисмлар голиб деб топилди.

Мусобақа сўнгида голиб ва совриндорларга диплом, Фаҳрий ёрлук, кўча кубок ва медаллар топширилди.

Бекзод ЁРМУҲАМЕДОВ,
катта лейтенант.

ЁШ ОСОЙИШТАЛИК ПОСБОНЛАРИ БЕЛЛАШДИ

ИИБ Ёнғин хавфсизлиги олий техник мактабда анъанавий кўпкураш мусобақалари бўлиб ўтди. Унда мазкур мактабнинг спортчилари қаторида ИИБ Академияси, Тошкент олий ҳарбий-техника билим юрти, вазирлик ШТБХга бевосита бўйсунувчи Сержантлар таркибини қайта тайёрлаш ва малака ошириш Тошкент, Олмалик ҳамда Самарқанд шаҳарлари марказлари жамоалари иштирок этди.

Тадбирни республика Ички ишлар вазирининг ўринбосари, полковник А. Мирзаев очиб, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан мамлакатимизда спортни омалаштириш йўлида амалга оширилаётган кенг кўламли ишлар ўзининг ижобий натижаларини бераётгани, буни ёшларимизнинг нуфузли спорт мусобақаларида юқори ўринларни эгаллаётганидан ҳам билиш мумкинлигини эътироф этди. Шунингдек, вазирлик тизимида мунтазам равишда ўтказилаётган мусобақаларнинг ҳам йилдан йилга кўлами ортиб, қизгин кечаётган барча беллашувларда спортчиларимизнинг ғалабага иштиёқи юқори бўлаётгани тасдиқлаб турганини айтиб, иштирокчиларга омад ёр бўлишини тилади.

Мусобақа аввалида ИИБ ЁХОТМ спортчилари ҳамда Сергели тумани 11-болалар ва

ўсмирлар спорт мактаби ёшларининг кўргазмали чиқишлари томошабинлар олқишига сазовор бўлди.

Шундан сўнг кўпкураш мусобақаларига старт берилди. Жамоалар дастлаб, 100 метрга югуриш, тош кўтариш, турникда тор-

тилиш, армрестлинг, эстафетали югуриш ва арқон тортиш каби спортнинг олти тури

бўйича ўзаро куч синашишди. ИИБ Маданият саройининг ашула ва рақс ансамбли хушовоз хонандалари эса ўзларининг дилрабо куй-қўшиқлари билан спортчиларни қўллаб-қувватлаб турди.

Нихоят орзиқиб қутилган дамлар етиб келди. Мусобақага ҳакамлик қилган ИИБ ШТБХ бўлим бошлиғи вазифасини бажарувчи, подполковник А. Саримсаков голиблар номини эълон қилди. Унга кўра, барча турлар бўйича учинчи, иккинчи ҳамда биринчи ўринни эгаллаган голиблар эълон қилиниб, шахсий биринчиликни эгаллаганларга медаллар ва эсдалик совғалари топширилди. Ҳакамлар ҳайъати қарорига кўра, ИИБ Академияси жамоаси биринчи ўринни қўлга киритди. ИИБ Тошкент олий ҳарбий-техника билим юрти спортчиларига иккинчи, Ёнғин хавфсизлиги олий техник мактаби жамоасига эса учинчи ўрин насиб этди.

Абдусами ҲАҚБЕРДИЕВ.
Шавкат ҚАҲҲОРОВ олган сурат.

Стол тенниси

ВАКИЛЛАРИМИЗ КУЧЛИ УЧЛИҚДА

Наманганда вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралари ходимлари ўртасида стол тенниси бўйича мусобақа ўтказилди. Унда жами 12 та жамоа голиблик учун баҳс олиб борди.

Бошқа спорт турлари каби стол тенниси ҳам кейинги вақтларда вилоятда тобора оммалашиб бормоқда. Буни мазкур мусобақа баҳслари яна бир бор исботлади. Икки кун давом этган қизгин курашлардан сўнг умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни Мудофаа вазирлигига қарашли ҳарбий қисм жамоаси қўлга киритди. Иккинчи ўринга вилоят Давлат солиқ бошқармаси, учинчи ўринга эса Ички ишлар бошқармаси жамоалари сазовор бўлди.

Мусобақа голиблари диплом ва эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Шавкатжон СОДИҚОВ,
подполковник,
Маматхон ДАМИНШОЕВ,
журналист.

Наманган вилояти.

Хуқуқий маслаҳатхона

РАҲБАРНИНГ ШАРТИ ТЎҒРИМИ?

– **Навбатдаги таътил даврида ўз хоҳишимга кўра ишдан бўшаш тўғрисида ариза берган эдим. Ходимлар бўлимидан кўнғироқ қилиб, директор аризамга «икки ҳафта ишлаб бериш шarti билан» деган резолюция кўйганини, шунинг учун таътилим тугагач, ишга чиқиб икки ҳафта ишлаб беришим кераклигини айтишди. Шу тўғрими?**

Азим ТУРҒУНОВ.
Жиззах вилояти.

– Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 1999 йил 14 июнда 746-сон билан рўйхатга олинган, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги томонидан тасдиқланган «Идоравий мансублиги, мулкчилик ва хўжалик юритиш шаклларида қатъи назар, корхона, муассаса, ташкилот ички меҳнат тартибининг намунавий қоидалари»нинг 2.23-2.25-бандларида, 2.26-бандининг биринчи хатбошида ва 2.27-бандида бу борада куйидагича тартиб белгиланган:

Ходим қонунчиликда белгиланган тартибда меҳнат шартномасини исталган вақтда бекор қилишга ҳақлидир. Ўзининг меҳнат шартномасини бекор қилиш тўғрисидаги нияти хусусида ходим тегишли аризани кадрлар бўлимига (иш берувчи томонидан белгиланган бошқа жойга) топшириш йўли билан икки ҳафта олдин иш берувчини ёзма равишда огоҳлантиришга мажбурдир. Ҳатто томонлар ўзаро келишишган тақдирда ҳам, бу муддатни узайтиришга йўл қўйилмайди.

Бундай аризани корхонага белгиланган тартибда топшириш мумкин бўлмаган ҳолда, ходим ўзи ишда бевосита бўйсунган мансабдор шахсга (бригада, цех, участка бошлиғига ва ҳоказо) топширишга ҳақлидир. Ходимнинг берган аризаси иш берувчи томонидан белгиланган тартибда рўйхатга олиниши шарт. Айни вақтда, ариза рўйхатга олинганлиги ёки олинмаганлигидан қатъи назар, у берилган кундан кейинги кундан бошлаб огоҳлантириш муддати бошланади.

Ходим томонидан берилган ариза у берилган кундан кейинги кундан кечиктирмай корхона раҳбарига (меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳуқуқига эга бўлган бошқа мансабдор шахсга) топширилади. Ходимнинг аризаси узрли сабаблар бўйича ишни давом эттириш мумкин эмаслиги билан шартланган ҳолда, иш берувчига ўша кунгидея топширилади. Бундай ҳолатда иш берувчи меҳнат шартномасини аризада кўрсатилган муддатда бекор қилишга мажбурдир.

Узрли сабабларга куйидагилар киради:
ўқув юртларига ўқишга қабул қилиниш;
пенсияга чиқиш;
сайланадиган лавозимга сайланиш;
ходим ёки унинг яқин қариндошларининг тиббий хулосага кўра парваришга муҳтож

бўлган саломатлиги, бу хулосани ТМЭК, ТМК беради;

мазкур ишни давом эттириш мумкин эмаслигини белгилайдиган бошқа узрли сабаблар.

Қонунда белгиланган огоҳлантириш муддати ходим билан корхона раҳбари (меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳуқуқига эга бўлган бошқа мансабдор шахс) ўртасидаги келишувга кўра қисқартирилиши мумкин. Бу эса ходимнинг аризасида меҳнат шартномасини бекор қилишнинг аниқ санасини кўрсатиш ва меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳуқуқига эга бўлган шахснинг тегишли рухсати кўринишида акс этирилиши керак.

Меҳнат шартномасини бекор қилиш тўғрисидаги аризани ходим исталган вақтда, шу жумладан, вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик, таътилда, хизмат сафарида бўлган даврда ҳам топширишга ҳақлидир. Кўрсатилган даврларнинг ҳаммаси меҳнат шартномасини бекор қилиш тўғрисида белгиланган огоҳлантириш муддатида ҳисобланади.

Юқоридагилардан хулоса қилиб айтиш мумкинки, сизга икки ҳафта ишлаб бериш шартини қўйиш унчалик тўғри эмас. Яъни, агар сизнинг меҳнат таътилингиз тугаганга қадар, ариза берган кунингизнинг эртасидан бошлаб икки ҳафталик огоҳлантириш муддати (дам олиш ва ишланмайдиган байрам кунларини ҳам қўшиб ҳисоблаганда) тугаса, масалан, таътил 15 июнда тугаши керак бўлса-ю, меҳнат шартномасини бекор қилиш тўғрисидаги огоҳлантириш муддати эса 8 июнда тугаса, сиз билан меҳнат шартномаси 8 июнда бекор қилиниши шарт.

Айтиб ўтиш жоизки, бунда ходим билан иш берувчи ўртасида ечилмай қолган масалаларнинг бор-йўқлиги (айтайлик, сиз моддий жавобгарлигингизда бўлган ашёларни топширмаганлигингиз, таътилдан олдин бошланган ишни ниҳоясига етказмаганлигингиз ва бошқалар) меҳнат шартномасини бекор қилишга тўққонлик қилиши мумкин эмас. Мабодо меҳнат таътилингиз 8 июнда тугаши керак бўлса-ю, меҳнат шартномасини бекор қилиш тўғрисидаги огоҳлантириш муддати эса 15 июнда тугаса, сиз билан меҳнат шартномаси 15 июнда бекор қилинади.

Саволга ҳуқуқшунос Ҳамидулла ПРЕМКҲУЛОВ жавоб берди.

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!	
<p>Тошкент вилояти ИИБ раҳбарияти, шахсий таркиби ва фахрийлар кенгаши истеъфодаги полковник Азиз Ақромовга волидаи муҳтарамаси</p> <p>МАГРУПАХОН аянинг вафот этганлиги муносабати билан ҳамдардлик билдиради.</p>	<p>Наманган вилояти Норин тумани ИИБ раҳбарияти, шахсий таркиби ва фахрийлар кенгаши ҲООБ профилактика инспектори, лейтенант Лутфулло Холиқовга падари бузруквори</p> <p>РУСТАМЖОН отанинг вафот этганлиги муносабати билан ҳамдардлик билдиради.</p>
<p>Наманган вилояти ИИБ раҳбарияти, шахсий таркиби ва фахрийлар кенгаши Тўрақўрғон тумани ИИБ бошлиғи, полковник Акмалжон Ходжиевга укаси</p> <p>БАҲРОМЖОНнинг вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этади.</p>	<p>Наманган вилояти Норин тумани ИИБ раҳбарияти, шахсий таркиби ва фахрийлар кенгаши таъминот гуруҳи милиционер-ҳайдовчиси, сафдор Музаффар Кўчқоровга падари бузруквори</p> <p>МУҲАММАДАЛИ отанинг вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор қилади.</p>
<p>Транспортдаги ИИБ раҳбарияти ва шахсий таркиби «GM-Uzbekistan» акциядорлик жамияти қўшма корхонаси маҳсулотларини ва бошқа қимматбаҳо юкларни кузатиш бўйича маҳсус милиция батальони Самарқанд темир йўл бекатига хизмат кўрсатиш бўйича 3-отряд командири, майор Дагар Пулатовга падари бузруквори</p> <p>ҚАРШИ отанинг вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор қилади.</p>	<p>ИИБ Тошкент олий ҳарбий-техника билим юрти раҳбарияти ва шахсий таркиби билим юрти оркестри солисти, оддий аскар Нуриддин Фаникуловга падари бузруквори</p> <p>СУННАТУЛЛА отанинг вафот этганлиги муносабати билан ҳамдардлик билдиради.</p>

МУНАЖЖИМЛАР БАШОРАТИ

Келгуси ҳафта учун

ҚҮЙ

Ушбу ҳафтада ҳаётингизда ҳеч қандай жиддий ўзгаришлар, муҳим янгиликлар юз бермайди. Ҳафта бошларида бошқаларнинг маслаҳатларига қулоқ солинг, зарур бўлганда ўзингиз ҳам маслаҳатингизни дариг тутманг. Бировлар ўртасида ҳакамлик қилманг. Ҳафта ўрталарида сергап бўлманг, бу бошқаларнинг фашига тегади. Ҳафта охирларида молиявий масалалар билан шуғуллангиз маъқул.

СИГИР

Ҳафта бошларида оилангизга эътиборли бўлинг. Ҳафта ўрталарида турли муаммоларни ҳал этишингизга тўғри келади. Ишга кўмилиб қоласиз. Натижада дўстларингиз билан мулоқот қилишга вақтингиз қолмайди. Бунинг устига ҳам жисмонан, ҳам руҳан чарчасиз. Ҳафтанинг охирлари музокаралар учун қулай эмас. Гап шундаки, ҳар ким кўрпани ўз томонига тортади.

ЭГИЗАКЛАР

Муомалага усталингиз боис фойдали алоқалар ўрнатасиз. Керакли одамлар билан мулоқотда бўласиз. Ўзингизни ёлғиз ҳис этаётган бўлсангиз, ҳафта ўрталарида яқинларингиз билан муносабатларингиз яхшиланади. Ҳали оила қурмаган бўлсангиз, унаштирилишингиз, никоҳдан ўтишингиз мумкин. Ҳафта охирлари турли шартномалар тузишингиз учун қулай.

ҚИСҚИЧБАҚА

Янги ҳафтада жиддий воқеалар юз бермайди, ҳаётингиз бир маромда, тинч-осойишта кечади. Молиявий жиҳатдан бир оз фойда кўрасиз. Вазиятни ўзгартиришга ҳаракат қилманг. Бошқа иш излашнинг ҳозир мавриди эмас. Яхшиси жиддий ишларга қўл урмай, қулай фурсатни кутинг. Шунда пайти келиб, илгари қилган меҳнатларингизнинг меваларидан баҳраманд бўласиз.

АРСЛОН

Атрофингиздагиларга ҳаддан ортиқ талабчансиз. Балки, бу бир ҳисобдан тўғридир, лекин ҳаммага ҳам ёқармайди-да. Бунақада яққаланиб қолишингиз, айбдордек кўринишингиз мумкин. Ҳафтанинг иккинчи ярмида муҳим қарорлар қабул қилишингиз лозим бўлади. Олдингизда турган йўлларнинг ҳар қайсиси ўзича яхши. Улардан энг мақбулини мустақил равишда танлашингиз қийин.

ПАРИЗОД

Илгаридан улкан режалар тузиб қўйгансиз. Уларни амалга ошириш, мақсадингизга эришиш учун ҳафта бошидан оқ иштиёқ билан ишга киришиб кетасиз. Аммо ҳадеганда кўзлаган натижангизга эришавермайсиз. Чунки ҳозир фаоллик кўрсатишнинг пайти эмас. Яхшиси, воқеалар ривожига ҳалал берманг. Шунда иш фаолиятингиз самаралироқ кечади.

ТАРОЗИ

Ҳафта бошида муҳим қарорлар қабул қилманг, масъулиятли ишга қўл урманг. Ҳозир ахборот тўпланг, аммо фикрлаш жараёни қийин кечади. Ижодий ёндашувни, ички сезгини талаб этадиган ишлар эса бароридан келади. Ҳафта ўрталарида вазият ўзгариб, раҳбарлик қобилиятингиз кучаяди. Мураккаб масалаларни осон ҳал этасиз. Бу молиявий аҳволингизга ижобий таъсир кўрсатади.

ЧАЁН

Ҳафтанинг биринчи ярмида янги таниш орттириш имконига эга бўласиз. Шунингдек, фаол ҳаракат қилсангиз, молиявий масалаларни ҳам ҳал эта оласиз. Ҳафта охирларида жаҳлингизга эрк берманг. Акс ҳолда ўзингизнинг ҳам кайфиятингиз бузилади, яқинларингизни ҳам хафа қилиб қўясиз. Қуч-ғайратингизни керакли томонга йўналтирсангиз, бундан кўпроқ фойда кўрасиз.

ЁЙ

Дастлабки кунларда воқеалар тез ва осон ривожланади. Уларга аралашмасангиз ҳам, ҳаммаси ўзингиз ўйлагандек яқун топади. Бундан қувонасиз. Ишлаб чарчамайсиз. Оилангизда ҳам, ишхонангизда ҳам тинчлик-хотиржамлик ҳукм суради. Ҳозир ҳаётдан сабоқ олиш, тегишли хулосалар чиқариш учун қулай палла.

ТОҒ ЭЧКИСИ

Ниҳоят ўзингизга ишонч ҳосил қиласиз. Бу ҳолатингиз атрофингиздагиларга ҳам таъсир кўрсатади. Етакчилик қобилиятингизни намоён этасиз. Астойдил ҳаракат қилсангиз, кўпгина ютуқларга эришасиз. Қатъиятли бўлинг, ўйлаб иш кўринг. Янгилик ривож топиши учун эскиликдан воз кечишингиз керак. Ва аксинча. Қай бирини танлаш ўзингизнинг ихтиёрингизда.

ҚОВҒА

Янги, қизиқарли танишлар орттирасиз. Ҳамиша ҳам ҳиссиётларингизга эргашаверманг. Керак бўлганда масаланинг моддий томонига ҳам эътибор қаратинг. Ҳеч қачон меъёрни унутманг. Шунда бошқалар билан муносабатларингиз мустаҳкамланиб бораверади. Танишларингиз орасида ўзаро манфаатларингиз мос келадиганига эътиборлироқ бўлинг.

БАЛИҚ

Ҳафта бошларида анчайин асабийлашиб юрасиз. Аммо бу ҳолатингиз тез орада ўтиб кетади. Фақат унганча ким биландир жанжаллашиб қолишдан эҳтиёт бўлинг. Ҳафта ўрталарида янги алоқалар ўрнатасиз ёки ким биландир эски алоқаларингизни тиклайсиз. Ҳали оила қурмаган бўлсангиз, ҳафта охирлагани сайин янги танишингиз билан муносабатларингиз жиддий тус ола бошлайди.